

UNIVERSITY OF THE PHILIPPINES
LIBRARY

Magasin ng
BAGONG *Ruhang*

MARSO 2, 1958

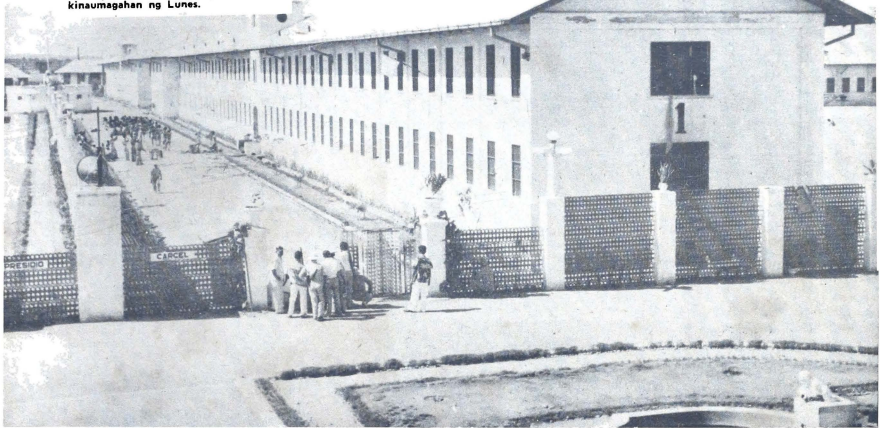
**ANG DIGMAAN
SA PAMBANSANG
BILANGGUAN...**

pahina 2-3

**Ang Kontrobersiyal Na
Tao Sa Kasalukuyan**

Pahina 14-15

Ito ang Brigada 1 na siyang pinagmulan ng labu-labu sa Muntinglupa noong ika-16 ng Pebrero, araw ng Linggo. Ang labu-labu na pansamantalang nasasala sa dakong tanghali ay muling naganap sa kinaumagahan ng Lunes.

Nakagimbal sa mamamayan ang nangyaring pagpapatayan ng mga bilango sa Muntinglupa noong nakaraang buwan. Kung ano ang tunay na naging sanhi niyon ay siyang nais malaman ng marami. Basahin ninyo ngayon ang lathalang ito . . .

Ang Digmaan Ng

SUMIKLAB ang digmaan sa Muntinglupa, Rizal noong ika-16 ng buwang lumipas. Ang naglaban ay dalawang matigas na pangkat — ang **Sigue-Sigue Gang** na pawang Tagalog at ang **OXO** na mga Bisaya. Ang pagsasagupa ng dalawang pangkat ay dumating sa isang pagkakatagong hindi sukut-akalanin kahit na ng mataalas na pinuno ng bilangguan.

Labintatlo ang namatay at dalawampu't walong sugatan ang naging bunga ng madugang labanan na tumagal ng kulang-kulang na dalawampu't apat na oras.

Ayon sa mapagtitiwalaang balita, ang naging titis ng paglalaban ng magkabilang pangkat ay naganap noong gabí ng araw ng Sabado, ika-15 ng Pebrero. Nang araw na liyuan ay isang bilangong nabibilang sa pangkat ng **Sigue-Sigue** ang sinaktan ng isa ring bilangong nabibilang naman sa **OXO Gang**. Ang pangyayaring liyon ay naganap sa kitchen ng bilangguan. Noon pa ay dapat na sanang **dumamak** ang dugo sa pambansang bi-

Janguan, nguni't nasawata ng mga kapuwa bilango.

Lubbhang dinamdang ng mga kapanalig ng bilangong nasaktan ang nangyari at ayon ay nakapag-iwan ng "mahapding kiroi sa kanilang puso." Samantala, ang nanakit at ang mga kapanalig nito ay nag-akalang ang naganap na tapo sa loob ng kitchen ay walang ano man sa isang pangkat. Hindi nila nabahatid na sa kalamigang ipinakitikang mga **Sigue-Sigue Gang** ay mayroon namang binubuo ang mga ito na isang malupit na paghihiganting magpapanyag sa loob ng pambansang bilangguan at matititik sa aklat ng kasaysayan niyon.

Noong Sabado ng gabí, matapos maitanghal ang isang magandang panoorin sa kampo ng bilangguan ay matabikim na nagbahalik ang mga bilango sa kanilang mga brigada. Nguni't hindi pa gaano ng tagatalag ay biglang pinukaw ang katahimikang naghabang sa pambansang bilangguan ng mga sigawang nangumula sa Brigada 1 at

siyon ay sinundan naman ng mga bilanggong nasa Brigada 3 at 4. Dahil sa hindi makapangahas ang mga tanod na umakyat at pumasok sa loob ng mga naturang brigada, ang ginawang mga ito ay ipinagbigay-alam ang pagkagulo ng mga bilango, sa kanilang puno, kay direktor Alfredo Bunye. Hindi nagbabaya ang puno ng pambansang bilangguan. Noon din ay nagtungo sa mga naturang brigada. Sa pamamagitan ng isang loudspeaker ay buong hinahong sinabi ni Direktor Bunye sa mga bilango na magtatambikim na, sapagka't noon ay may-kalaliman na ang gabí.

Ang mga bilango ay matali namang sumunod sa utos. Minsan pang naghari ang katahimikan. Buong pagtitiwalang lumisan ang puno ng bilangguan sa pag-ssang matabahimik na ang labat. Lingid sa kaalaman ni Direktor Bunye, sa kabila ng katahimikang liyon ay may binabalak palo ang dalawang pangkat na "may samaan ng loob."

Sa gitna ng kalaliman na

MAGASIN NG BAGONG Buhay

Lumalabas tuwing Linggo ng umaga sa kelokip ng paherapang **BAGONG BUHAY** Sa Sining Tonggapan, Manila Times Bldg., Florentino Torres, Sta. Cruz, Maynila
Pansamantalang Imbagang PSP Press, Sampaloc Ave., Luneta, Quezon

Nemamatagal: **EDDIE BAÑOLA**

MERCEDES R. MACALALAG
Pala-Pambansang
CAROLINA R. FLORENCIO
Kasaysay

FETE VENEZUELA
Sa Sining
REN C. SANCOS
Pala-Pala

HALAG: NG SUSUKSIYON LINGGO "MAGANG"
Kilalang buwanang 200 at Anon. na buwanang P20
Isang kopya P10.00
Dugo ang kolektang pagdadala sa ibang bansa

gabi ay lihim at buong tiyagang pinapanday noon ng mga bilango ang mga patalim na mula sa kanilang mga kutsara. sa haligi ng kanilang tulugan at sa iba pang bagay na inaakala nilang magasisibit pamatay ng kapawa.

Sa mga mukha ng mga Manila Boy ay nakalarawan ang lupit ng paghiganti. Samantala, sa aryo namon ng mga Bisaya ay mahahalata ang pagkatulaga sa ano mang manyarayan. Ang magkabilang pangkat ay kapuwanihanwala na ang isa sa kanila ay narapat maghahari sa loob ng pambansang bilangguan upang ang kapangyarihan nila ang kilalanin ng mga bilangong kasama nilang nagsisipagadusa sa mga katalangang nagawa nila sa lipunan ng dalawang daldig.

Kinaunmagan, araw ng Linggo, matapos magsumbong ang mga bilango at magsisibalik na ang lahat sa kanilang brigada, ay saka sumiklab ang labanan ng dalawang pangkat. Noon ay mga alas-uwbebe. Kaalis pa lamang ni Direktor Alfredo Bunye patungong

iba pang brigadang naroroon. Nagsimulung magkagulo na rin sa mga gusaling bilang 3 at 4. Ang mga naglaban sa dalawang brigada ay mga kaanib din ng Sigwe-Gue Gang at OXO.

Sa gilna ng pagkakatagulo ay biglang dumating ang pangalawang direktor ng bilangguan, si Erierto Misa Jr. Sa pamamagitan ng kanilang Public Address System ay sinabi ni Misa na magisitigil ang mga bilangong sa kaguluhang iyon. Ang panawagan ng pangalawang direktor ng bilangguan ay hindi pinansin ng mga nagsisipaglaban. Dahil doon ay matigas na nagbala si Misa, na kung hindi sila titigil ay magpapaulan ng punlo ang mga tanod upang wakasan ang lahat. Sa sinabing iyon ni Direktor Erierto Misa Jr. ay saka pa lamang natigil ang sapaguan ng dalawang pangkat. Noon din ay iniutos ng pangalawang puno ng bilangguan na ang lahat ay maglilabas sa kanilang brigada nang walang damit sa katawan. Ang lahat ay mapapangang nagsisunod at ang mga ito ay binilad sa init ng araw. Gatap na

ika-11:30 ng umaga nang matigil ang nakapanghigilabot na labanan sa magiwan ng ilang patay at maraming sugatan.

Hindi nagtagal at nagsidating ang mga PC buhat sa mga lalawigan ng Rizal, Laguna at Kabite. Sa tulong ng mga kawal ay ganap na papayag ang lahat. Noon din ay sinimulan ang paglilinis ng mga patalim sa mga brigada 1-3 at 4. Nang inaakalang wala nang nalalabing sandatang pamatay ang mga bilangong ay muling pinabalik sa kanilang brigada ang lahat. Liangid sa kaalaman ng mga pinuno ng bilangguan ay may mga nakatago pa palang patalim ang mga bilangong sa kisame ng kanilang brigada.

Kinabukasan ng umaga, ganap na ika-8:30 ay muling nagsagupa ang mga bilangong pangkat. Ang bawat isa ay ibig mckapagiganti. Ang mga nobilitang sa Sigwe-Gue Gang na nasa ikilawang brigada ng Brigada 1 ang siya namang bumaba sa unang palapag upang kunin ang kanilang mga kaaway sa bartolina. Sa pagkakatagong

iyon ay walang taros ang ginawa nilang pagpatay, at hindi pa nagkasiya na patalim sa patalim ang kanilang mga kaaway ay sinunog pa nang buhay ang isa sa mga iyon. Sa kakilalabot na pangyayaring ito ay hindi tuloy makilala ang marami sa mga napatay ng malulu-pin na nagsisipagiganti, at kaya lamang nangakila ay dahil sa mga fingerprint o bakas ng daliri.

Ang mga nasawi sa unang araw ng labanan ay mga sumusunod: Jesus Dizon, 26, ng San Fernando, Pangpanga; Pablo Calares, 31, ng Talavera, Nueva Ecija; Martin Dorado, 24, ng Daet, Camarines Norte; Marcelino Baltazar, 32, ng Nueva Ecija; Jose Carriaga, 28, ng Sampalok, Maynila; Santos Cruz, 40, ng Mayaypang, Nueva Ecija; Eugenio Barbosa, 30, Gatas, Lunsod Quezon at Cresenciano Blanca, 32, ng Tabaco, Albay.

Sa ikalawang lalong madugong labanan ay ang mga sumusunod namang napatay ng mga Sigwe-Gue Gang: Alfredo Gabriela, 29, ng Iloilo; Porfirio Sanchez, 28, ng Isabela, Negros Occi-

dental; Carlos de los Reyes, 22, ng Kalumpang, Marikina, Rizal; Francisco Manolo, 29, ng Guibulungan, Negros Occidental at Ernesto Cruz, 25, ng Binundo, Maynila. Bukod sa mga namatay ay marami pa rin ang nasugatan sa magkabilang pangig.

Sa kagimbal-gimbal na pangyayaring iyon ay maddaling kumilos ang Pangulong Carlos P. Garcia. Inatasan ang isang komite na gumawa ng mahigpit na pagsisyayat, matapos na sabihin ni Direktor Alfredo Bunye na dumalo sa isang tangsi-pulong ng lupon ng katarungang sa senado.

Sa nabanggit na pulong ay mabunyang ang maraming bagay. Ipinabayag ni Direktor Bunye ang paghihirap at mga suliraning kinakaharap ng mga pinuno ng bilangguan upang mabigyan ng kasiyahan lamang ang mga bilangong nagsisipagadusa sa pambansang bilangguan.

Ang mga inihayag ni Direktor Bunye sa pulong komite ng katarungan sa senado ay maliwanag na natatunayan ni Kalihim Pedro Tuszon nang ito ay mag-

Mga Bilango Sa Muntinglupa

ni ARTURO MA. MISA

Bagyo unang dumalo sa isang tangsi-pulong pang nagsimula ang labu-labo. Sa ikilawang palapag ng Brigada 1 nagsagupa ang dalawang pangkat.

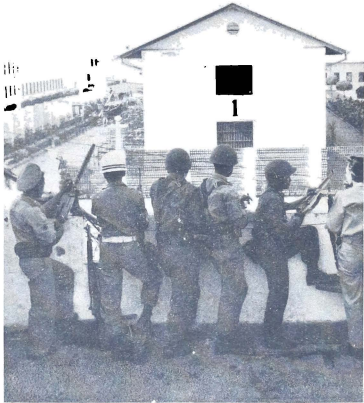
Habang nagsasagupaan sa itaas, ang isang pulutong ng mga OXO ay bumaba sa unang palapag upang mula sa bartolina ay kunin ngaman ang iba pa nilang kaaway. May dalang silang mga patalim na pamatay.

Nang makita nina Inspektor Francisco Roxas at Mariano Hilapo ang pulutong ng mga bilangong na pumapanag ng hagdang ay nagsipagtago agad ang dalawa. Ginawa nila iyon upang hindi mabigay sa mga bilango ang susi ng bartolina nasa pagtingal ni Inspektor Hilapo.

Gayon pa man, sa pamamagitan ng matitigas na bisig ng mga bilangong ay nakuhang sirain ang pinto ng bartolina at isa-isa ang kukuha ang kanilang mga kulaban na nabibilang sa kabilang pangkat. Nang mga sandaling yon ay dumadantak na ang dugo sa unang palapag ng Brigada 1.

Ang pagkakatagong yon ay nakatawag ng pansin sa

Pagkatapos ng ikalawang gulo, ang mga kawal ay humimil sa balkonate ng administration building sa harap ng Brigada 1 at matamang nagtanod sa mga presong tinipon sa labas ng brigada upang maiwasan ang muling pagkakatago.

Sinusuri ng ilang tauhan ng bilangguan ang ginamit na mga sandata ng mga bilangong naglaban-laban na powang yari sa mga bagay na maraming matagpuan lamang sa kanilang mga selda, gaya ng mga kutsara, mga haligi ng bahay, rehas ng selda, pinatulis na mga langkay ng sipilyo at suklay, at mga alambre.

Si John Wayne, may taas na 6 na talampakan at 4 na dali, sa piling ng magkakapatid na Rafael, Vicente at Ernesto Rufino at ng mga maybahay nito: Kuha ang larawan noong ika-21 ng Pebrero, nang si John ay handugan ng maringal na salusalog ng mga Rufino sa tahanan ng mga ito sa Taff Avenue. Sa ibaba ay ang bituin ng Hollywood sa piling naman nina Flordeliza Tinga, Caridad Diaz at Chona Trinidad ng "Phil. Tourist and Travel Association." Ito'y kuha sa "Filipino Merienda Party" na inihandog kay John Wayne ng PTTA.

ISA PANG BITUIN NG HOLLYWOOD, SA PILING NG MGA PILIPINO

ISA PANG bituin ng Hollywood, si John Wayne, ang tumutong ng Pilipinas: nitong linggong nakaraan at nanatili rito nang dalawang araw at tatlong gabi. At ang ginawang pagtanggap ng mga tao sa artistang ito'y katulad din ng ginawa kina Tyrone Power, Marlene Brando, George Montgomery, Jeff Hunter, David Brian, John Agar at sa iba pang artistang amerikanong nagsidalaw na rito, na pawang dinakitunguhan nang buong-giliw ng mga Pilipino.

Nguni't sa mga artistang nabanggit, maiitangit ni John Wayne ang kanyang sarili pagkatapos siya ang higit sa lahat ay napalapi sa kalooan ng mga Pilipino, nakasalamuha niya sa maikling panahon. Dahilan: ang mga pananalita (lalo na ng mga pagbibiro), ang ugali at ang mga gawing ni John Wayne ay naging kaibig-ibig sa mga Pilipinong nagkapalad na makita o ma-kausap siya pang personal. Kaya naman ang pagkakarito ni John Wayne ay maging isang bahagi na ng kanyang alaala, tulad din ng mga Pilipino, na kapa'y di na siya maililimot.

Si John Wayne ay dumating dito noong gabi ng ika-19 ng Pebrero at umalis noon; umaga ng ika-22 ng nasabing ring buwan.

Ang tatlong araw na inilagay rito ni John Wayne ay pinalipas niya sa pakikihalubilo sa mataas na lipunan ng Maynila, gaya ng pagdala sa mga paglilipon sa karami'y inihandog sa kanyang karangalan, pakikipanayam sa mga kinatawan ng pahayagan at radyo, personal appearance sa Odeon Theatre nang itinatanghal doon ang "The Legend of the Lost" na pinamuhunan at ginampanan niya, at oagtungo sa maririkit na pook sa paligid ng siyudad. Dito'y makikita siya samantalang naglilibot, kasama ng ilang Pilipino, sa makasaysayang pook ng Korehidor.

ISA NANG KAYAMANAN — Ito na marahil ang pinakamahal na sapatos sa buong daigdig — 700 dolar ang pinakamababang halaga ng isang pares. Yari sa kamay at binubuo ng lantay na gintong may 18 kilatis, ang ideya ng sapatos na ito'y nagsimula sa Alemanya nang ang isang may pagawaan ng sapatos at magpapunta ng isang pares para sa kanyang ninamahal na anak.

Mga BALITA sa LARAWAN

MULA SA PAMILYA NG MSA KAMPEON — Si Jackie Lynn Koehnke ng Glen Ellyn, Illinois, kampeon ng Estados Unidos sa isahan sa pugot, samantalang nasepapatik bilang paghahanda sa mga torongon lalabhan niya sa Londres, Ingletera. Ang mga torongon nakamit na ni Jackie ay makikita sa kanyang likuran. Si Jackie ay mula sa isang pamilya ng mga kampeon sa palakasan.

Panunuring—aklat

IKAPITONG AKLAT NG KUWENTONG TAGALOG

(MAIKILING KATHA NG DALAWAMPUNG PANGUNAHING AWTOR. Piniit at pinamatuagan nina A. G. Abadita at P. B. P. Pineda, Pineser Printing Press, 1629 Solar, Maynila, x-199pa. Pagkakalat: ₱6.50; pamparalan: ₱3.00.)

Ito ang pinakahuling (1957) edisyon ng katipunan ng maiikling kathang Tagalog. At, di nga kasi, may kamay dito si AGA — gaya rin doon sa kauna-unahang pagtatangkang ganito (noong 1936: *Mga Kuwentong Ginto*). Tunay na nakapagataka ang pangyayaring sapul noong lumaganap ang maiikling kuwento sa panulatag Tagalog ay ikapito lamang ang katipunang ito. Ang iba pa: 50 *Kuwentong Ginto* ng 50 *Batikang Kuwentista*, 1939; Ang 25 *Pinakamabuhay na Maikiling Kathang Pilipino* ng 1943, 1944; *Mga Piling Katha*, 1948; Ang *Maikiling kuwentong Tagalog: 1886-1948*, 1949; at Ang *Maikiling Kathang Tagalog*, 1954; Talaga kayang kakaunti lamang ang maiikling kathang Tagalog na karapat-dapat maisaaklat?

Hindi rin nawawala ang dating sigla at paghihimagsik ni AGA. At sa pagkakatung ito ay pinatingkad pa ng kanyang kapatnugot, si P. B. Pineda. Kapwa sila mapusok. Nagaalab ang kanilang panunang salita. Una nilang pinaratangan ang "malakas na bahang-agos ng nag-alimpuyong pangangalakal" nitong nakaraang sampung taon na siyang ikinamatay ng mga babasahing "nagbabandila ng simulaing kagunay ng mauri-uring panitikan." Tinutukoy nilang naging biktima ang Krumangsi, Malaya, Kadiparan, at iba pa.

Tunokel sa "pangangalakal" sa panulatan o sa panitikan, ang katipunan ito ay mabuhalaang hindi magpapahik ng makapagpapagaling pakinabang — sa kali mang pakinabangan — ng mamumuhang nagpalimbag. Ang mga patnugot na rin ang kinamalsan namin ng alinlangan sa bagay na ito. Pano'y dalang-dala na sila sa kawalang-tugon ng bayang mambabasa kung tungkol din lamang sa "mauri-uring panitikan." Kung bagaman ay mabilili ang aklat na ito sa mga paaralang nagtuturo ng panitiking Tagalog, lalo na ng maiikling kuwento. Iyan lamang ang kanilang pangalala. Sa ganang akin ay dapat pasiglahin ang ano mang pagtatangkang ganito, na matipon sa aklat ang mabuhay na katha. Masaring hindi tayo makaisa ng patnugot sa pamiliit at pag-ayos ng aklat; ngunit hindi matatalimuwang ang mahigpit na pangangailangan ng ganitong mga aklat. Iyan lamang ang tanging paraan upang mapangailangan ang kapakanan ng panitiking Tagalog.

Sabihin pa, ang ganitong uri ng katipunan ay laging kasisinagan ng katabuan at kolagan ng patnugot o mga patnugot. Huwag na nating daliriri pa ang maliit na pagkakamali at pagkukulang na nakasasakit sa mata at sa maramdaming ego ng ilang manunulat (kung hindi ganap ang pagkakatilim ng kanilang pangalan halimbawa, o may nabawas o napalitang titik o kataga sa kanilang kathang). Ang bagay na iyan ay mapagpaparaya na sa mga patnugot at sa kanilang pagpapaghalha na wika ngay hindi sinasadya. Ang makabuhalang pag-ukulan tatin ng passin ay ang katuturan ng ginawa nila alang-alang sa panitiking sarili.

Walang pagpapanggap ang mga patnugot na ang katipunang ito ay sukaldan ng kahusayan sa kasalukuyang hanay ng maikling katha. Manapa'y sinikap nilang ilakip dito ang namumukod na kuwento ng mga "pangunahing awtor" na nagkaganimpala sa iba't ibang timplak-panitik. Sa pangyayari pa nga kag Gne-Gonoveva D. Edrosa-Matute ay iyon na ring isa niyang kuwentong nagkaganimpala sa timplak Palanca ang inilakip dito. Kaya kung dahil man lamang sa pangyayaring pawang "pangunahin" ang mga may-akda ay karapat-dapat basahin at pag-aralan ang mga katha sa katipunang ito.

Sa bagay, hindi lahat sa 20 awtor dito ay kikiialangan pangunahin, lalo na mga palatizing mambabasa ng mga lingughang "sariling-sarili na lamang na pangangalakal." Ni hindi nasisiyahan sa mga dahon nito ang ilan sa 20 "pangunahin" — ayon sa palagay ng mga patnugot, mangyari pa. At gayon di naman, ang ituturing na pangunahin ng mga palatizing mambabasa ng nabanggit na mga babasahing may "sariling-sarili na lamang na pangangalakal," ay hindi kasama rito. Maauririg, hiningan ng kuwento ang mga iyon, ngunit sa isang dahilan ay hindi nakapagbigay. Samantalang ang mga awtor na "hindi dinig" ay nagkapuwang sa katipunang ito sa isa ring dahilan o iba pa.

Isang bagay ang hindi matawiran sa katipunang ito, gayon pa man. Ang mga kathang kalakip nito ay hindi pinili alang-alang sa ikaaliw lamang ng mga mambabasang ang hanap sa katha ay aliw lamang, at aliw na pang-ibabaw lamang. Sa isang paraan ay matatagpuan din ang aliw sa mga kuwentong ito, ngunit hindi iyong aliw na paimbabaw. Iyo'y isang pang-aliw na nakababalin sa isang dating ng kathang nakasali sa katunayan ng buhay.

Narito ang dalawampung maikling katha na naglalarawan ng iba't ibang ka-hayagan ng buhay, ng buhay-Pilipino sa paningin ng mangangathang Pilipino. Ang lahat ay pawang matatapat na paglalarawan at hindi panghuwad upang makaaliw lamang. Oo, masasabing ang karamihan ng mga kathang ito'y nagtataglay ng inatagaw na "malungkot na masid sa buhay"; ngunit iyo'y katangian ng dakilang sinig. At kung hindi man ganap ang pagkakatagay kung baga sa *bruyante*, ay angkin naman ang kinang ng lantay na hitas. — P. R. GLORIOSO

PALAKASANG "KUMAIN" NG GATAS — Tatlo ang nagsagupa sa bahaging ito ng labanan. Ang kinakatawan ng mga sanggol na ito (pakikinan) ay ang Tsina, Estados Unidos at Hapon. Ang "suso" ng mga "Kura Dorob" ang naralo, at pumangalawa ang sa mga "Sherrup". Ang panlaban na "lupain ng mami't siyapa" ay rakulal pagka't nakatulong bago naubos ang laman ng kanyang bote. (Ang saba ng kanyang ina: "BO SWETE.")

KARERA SA PAGGAPANG — Makikit ang limang sanggol na kumakatawan sa Hapon, Nasyonalistang Tsina, Taylandiya, Estados Unidos at Indiya sa pagsimula ng kanilang pagkakarera. Para na nin-yong narinig ang tilian, sigawan at pagtawag sa pangalan ng mga bote ng kani-kanilang mga ama't ina.

OLIMPIYADA NG MGA "BABY"

KUNG ang pag-uusapan ay kaingayan (sigawan tilian at iyakan) at ang pagiging balita sa lahat ng dako, "maluluma" ang mga naganap nang *Asian Olympic Games* at maging ang gagaganapin pa sa Mayo sa Hapon, sa olimpiyang idinao sa siyudad ng Tokyo noong nakaraang buwan. Ang nanggit na olimpiyada'y nilahukan ng siyam na sanggol na kulang-kulang sa dalawang taon ang mga edad at ang kanilang pinaglabanan ay karrera sa paggapang, unahang makaubos ng gatas na isang puno sa boteng pasusuhan, at paglalampin. Ito'y ang *Asian Baby Olympiad* na ginanap sa Nikkatsu Hotel sa Tokyo sa pagtataguyod ng apat na malalaking kompanya ng mga pampasaherong aeroplano sa Dulong Silangan.

Ang siyam na sanggol na nagsisipaglaban ay kumatawan sa mga bansang Hapon, Nasyonalistang Tsina, Indiya, Taylandiya at Estados Unidos. Ang bansang nagwagi o nagkampiyon ay ang Estados Unidos na ang mga kinatawan ay pinangunahan ng kambal na Jim at John Kuh. Pumangalawa ang Hapon, pangatlo ang nakapatas na Tsina at Taylandiya at pang-apat ang Indiya.

Makikit sa dalawang pahinang ito ang naging tabko ng nakatuwa at kauna-unahang Olympiada ng mga Sanggol sa Asya... (Pan-Asin Photo News)

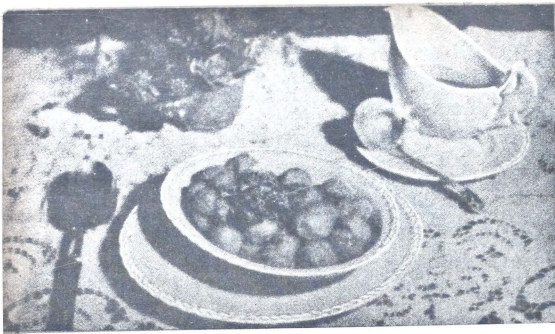

UNAHANG MAKAPAG-LAMPIN — Masasabing ang mga stewardess na ito ng mga kompanya ng mga aeroplano ng pampasahero ang kalahok sa lebanan. Ngunit ang panalo'y nasasalalay din sa mga sanggol na kasali. Kapag malikot ang bata, malamang ang lalo niya. Nakita rin sa bahaging ito ng olimpiyadang ginagamit ng iba't ibang bansa.

NGAYON, ANG MGA KAMPEON — Ang kambal na sina John at Jim Kuh ng Estados Unidos na nanguna sa dalawa sa talong pinagtubanan ay siyang tinaghal na mga nambur wau. Makikita si Jimmy sa dako kanan nang hinihingan siya ng ilang pangungusap ng isang reporter ng isang istasyon ng radyo. Ang ginawa ni Jimmy, kinagat ang mike! Samantala, sa kaliwa ay tiningnan sandali ni John ang kopang gintong pinanahunan ng la, hiniplus-haplos at dinitaan ang kamay. Nang wala, siyeng natasahan, hinirahan ng tutog!

MGA PAGKAIN NATIN

Mga Payong Pantahanan

"Soybeans Balls"

Kagandahang-loob ng *Caltex (Phil.) Inc.*

Mga sangkap:

1 tasang tofu (minasa)	¼ tasang sibuyas na mitra (hiniwa-hiwa)
1 sibuyas (pinayat nang pino)	¼ tasang kintisy (hiniwa nang pino)
1½ kutsarang toyo	1 itlog ng manok (balihin)
1 kutsaritang asin	¼ tasang mantika
4 kutsarang gawgaw	
2 butil na bawang (pinitipit)	

Paraan ng Paghahanda:

Paghaluhain ang labat ng mga sangkap maliban sa mantika. Gawing bola-bola saka ipiritlo sa mantik na mantik na mantika. Hangun kapag mapula na at ihatag may kassamang sarsa.

SARSA:

¼ tasang cuka	¼ tasang tubig	2 kutsarang toyo
¼ kutsaritang asukal		1 kutsaritang asin

Paraan ng paggawa:

Matapos pagsama-samahan ang labat ng sangkap, isalin sa kawali saka pakulit. Pagkaraan ng ilang sandali, isama ang tinunaw na gawgaw (sa ¼ tasang tubig) at patalagin pa nang 1 minuto ang pag-jopakulo bago hangun.

"Fish En Blanco"

ni Nene Santos

Mga sangkap:

2 apahap (katamtamang laki)	mantika (pirituhon)
kaunting arina	2 tansay ng letsugas
¼ tasang tinadad na sibuyas	1 maliit na sibuyas (hiwain nang pabilog)
¼ tasang galas saka samahan ng	¼ tasang hamon (nilag at tinadad)
¼ tasang sabaw ng manok	
4 na kutsaritang mantikilya	
1 kutsarang kalas ng kalamansi, asin at paminta	

Paraan ng pagluluto:

Kalikisan ang isda saka ilubog sa kumukulong tubig. Kalikisang muli nang maalis ang mga natitirang pinong kaliksik. Kuskin ng kalas nang maalis ang mga natitirang asin. Pagkaloos ay igulong sa arina. Ipiritlo nang mala-mala sa mantik na mantik na mantika. Itabi sandali pagkahango.

Samanatala, paminit ang 4 na kutsaritang mantikilya, isunod ang tinadad na sibuyas at parkatapos ang pinitirong isda. Sabawan at timplahan ng asin at paminta. Pakulit nang 5 hangang 10 minuto. Tikman saka hangun. Sa malukong na pingan ihanyag ang letsugas, ipatong ang isda, isalin ang sabaw saka igayak ang kamatis at sibuyas na nahihitas nang pabilog. Pagkatapos ay ilubod sa ibaw ang hamon.

Ginisang Tokwa't Hipon

ni Nene Santos

Mga sangkap...

16 na tokwa	1 tasang tinalupang hipon
¼ tasang kalas ng hipon	4 na kamatis
4 na taling kintisy	5 butil na bawang
2 sibuyas	asin at patis

Paraan ng banaluto:

Hugasan ang tokwa saka kudra-kudraduhin. Hugasan ding mabuti ang kintisy saka hiwa-hiwin ng tiguisang dalang haba. Isasa sa mantika ang bawang, sibuyas at ang kamatis. Isama ang hipon, saka timplahan ng asin at patis. Isalin ang kalas ng hipon saka isibog ang tokwa. Pagkaraan ng sampung minuto isama ang kintisy at pakulit muli nang 10 minuto. Bago ihain ay biduhin muna ng paminta sa ibawah.

ni M. R. Macalafag

Langit ng uling ang ipanlinis sa salaming nabahiran ng pinta upang malinis agad.

* Paghaluin ang magkasindamang asukal at borax at siyang idilig sa pinagmumulan ng langgam.

* Upang talong tumagal ang panaraw na pinupol na bulaklak, timplahan ng kaunting sulphate of ammonia ang tubig na pagbabahiran.

* Upang mapawi ang pangcingit ng pan o lubhang pagkapagod dahil sa magkapong pagtoyo, hugasan iyong mabuti sa mantik na mantik saka kuskin ng pulbos ng borax. Ang pulbos na ito ay isang mainam na deodoranteng pampaa.

* Upang hindi malumang mabuti ang mantik o palatag sa mesa, unahin ang pagpapalantsa ng kabalikan sa isang isunod ang karavagan.

* Iwasan ang paglaki ng sira ng inyong mga kasutong o ano mang kamamitan. Tabin agad ang maliit na butas o puat nang hindi na lumakip na.

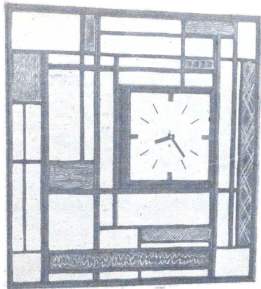
tahanan ng kagandahang-loob

ni Maria Jala Martinez
Tegapamahala ng paglilingkod sa itaon, Libby's (Phil.).

SIMULA NGAYON, mababasa ninyo sa plak na ito ang iba't ibang mga benepisyo ukol sa pagtanggap ng mga panauhin sa tahanan, mga makababagong pag-uusap at ang pagkaing maging maaliit sa mga panauhin. Sa mga susunod na linggo ay itatatala namin ang ukol sa mga salusalo para sa mga babo, ang pormal at impormal na pakikialamulo sa malalaki at maliit na mga pulutong at iba pang uri ng pagtanggap ng mga panauhin sa tahanan.

Ang pag-uusapan natin ngayon ay ikaw, bilang isang punung-abala. Ikaw ang pinakamalaking "sanggap" sa isang masayang handaan. Ang kaiga-igayang pagtanggap mo sa mga panauhin, ang malinis mong tahanan, ang masarap na pagkain ay ang mga bagay na kinalat sa alala ng iyong mga panauhin. Lahat ng ito'y mangangailangan ng pagpapatalo ng panawit at ang buhat ng kawili ay mapapalawig sa mga Kaya, hiniit sa lahat, maging panatag ang loob mo kung maghahanda ka. Gumawa ng paraan upong makapagbigay ng dalawa o tatlong oras bago dumating ang mga panauhin. Magpahinga, maligat at magbihis nang de-dy-dalaban.

(Sundan sa pahina 31)

PALAMUTING PANTAHANAN

Huwag itapon o itago ang mga luma ninyong orasan. Ang mga ito'y ginagawang kaakit-akit na palamuti sa dingding ng silid-tanggapan. Tulad ng nasa larawan, ang kuwadrang orasan ay pinaligiran ng inihagis na kahoy na kulay itim at dilaw, pula, at asul naman ang inipinta sa ibang bahagi. (Tingnang mabuti ang larawan).

Iginagalang Mo Ba Ang Kuru-kuro Ng Iba?

Ang taong hindi nahihikayat sa palagay ng iba, ang makasarili at ang takot tumanggap ng mga pagbabago, ay taong hindi kailanman marunong gumalang sa kanilang kapuwa. Ang mga taong ito'y masasabing abnormal at siya ring sumisira sa sariling lipunan at sa kapuwa.

Kung minsan tayo'y naniniwala at tumatanggap din ng palagay ng iba subalit sa kabila nito'y ang sarili rin natag kasaguttihan ang nasusunod. Upang matiyak ang sarili, mangyari lamang sagutin ang mga sumusunod na katanungan. Itala ang lohah ng kasaguttang pasang-ayon (oo) :

1. Btong-puso mo bang isinasagawa ang bagong pamamaraang iminungkahi sa iyo ng iba?
2. Kaya ba ng iyong kabiyak ay nagbibigyan din?
3. Maaaring mabigat ang dugo mo sa isang tao, subalit' niiniwasan mo ba ang paghatol sa kanya hanggang sa makilala mo siya nang lubisan?
4. Ang pinipili mo bang mga kasama ay young sa iyong paniniwala ay mapasusunod mo sa lahat ng iyong kasaguttuhan?
5. Sa iyong pagboto, pumipili ka ba ng ilan behat sa ibang koponan o partido at hindi sa isang tiket lamang?
6. Ang iyong mga kabigang baly behat sa iba'y ibang relihiyon.

Mga Tin-Edyer: Halinang Magpaganda

Nais ba ninyong maangkin ng kaakit-akit na alindog, mabaitid ang mga tuntuning kailangang sundin sa pagkain at sa iba'y ibang bagay na may kinalaman sa pagpapaganda? Kung gayon, basahin ang ilan sa mga paalalang dapat sundin ng mga tin-edyer...

1. Matulog nang walo o siyam na oras sa gabi. Kai langang mahiga bago sumapit ang ikasampu ng gabi at gumising sa pagitan ng ikasamim at ikapito ng umaga. Buxsan ang mga bitnang ng silid-tulugan nang pumasok ang malayang hangin.
Kung minsan ang pagpupuyat ay hindi naiiwasan, subalit' taumin lamang na watang klase kinabukasan nang makagising nang tanghali.
2. Kumain ng mga pagkaing masusustansiya at ilagay sa oras ang pagkain. Mag-ehersisyo ng regular.
3. Makabuhiti sa katawan ang paglakad nang talong mitya sa isang araw, ngunit' kung ito ay imposible, mag-ehersisyo na lamang nang regular, gawing 10 minuto na umaga at 10 rin sa gabi.
4. Kumain nang dehan-dahan sapagka't kailan man ang pagdudumali ay walang naidutulong na buti. Sariwang gulay, karne, itlog, isang quart na gabas at 6 na basong tubig ang dapat na maging kabuuan ng pagkain. Ang tubig ay kailangang inumin bago o pagkatapos kumain at hindi sa oras ng pagkain. Ang piniritong pagkain, ang biskwit, kendi, mainit na tinapay, at matamis ay dapat na iwasan, kung nais ninyong kayo'y maging maganda sa lahat ng oras.
5. Dapat na magkaroon ng isang libangang ang isang tin-edyer. Halimbawa'y tenis, panimiskileta, paglaros at iba pang uri ng paglilibang. Simulan ang paggawi ng libangang habang bata upang sa pagtanda ay maging sanay na rito. Nakatutulong ito upang magkaroon ng mataas na pag-iisip at nagiging madali ang pakikisala-waha sa mga tao.

- Katayuan sa lipunan at pook?
7. Inuunawa mo ba muna ang pakaliwa't pakanan ng isang bagy bago ka tuluyang magbitiw ng iyong palagay?
 8. Nagtutungo ka ba sa ibang pook, nakikihalo sa ibang tao at sinusubok mo bang kainin ang kanilang mga pagkain?
 9. Iginagalang mo ba ang paniniwala ng ilan bagama't alam mong sila'y mali at kaya ka lamang sumasalungat ay kung nakapinpisala ang kanilang palagay sa iyong kapuwa?
 10. Nahihingan ka ba ng payo ng iba at napapakiusapang mamagitan sa ano mang sigalutang nangyayari sa kanila?

- MGA KATUMBAS ng sagot na OO...
- 7-10... isa kang taong may wastong kaisipan, tumatanggap ng kawitiran, mapagpapaanhlh at marunong makibigay sa kapuwa.
 - 3-7... may mga pagkakaataong napagbibigay ka at mayroon din unang mga oras na hindi ka nakapagpapalampas. Kaya, ang pagbabago ay nasasa iyong kapasuhan.
 - 0-2... nagpapakilalang matigas ang iyong kalooban, may bahagyang kasakiman at ikaw na rin sa iyong sarili ay hindi mapalagay. Datapuwa't huwag kang mabahala sapagka't hindi pa huli upang ikaw ay magbago.

4 na lahat

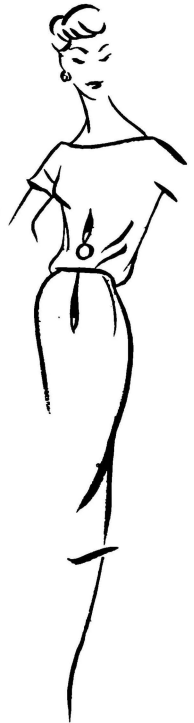
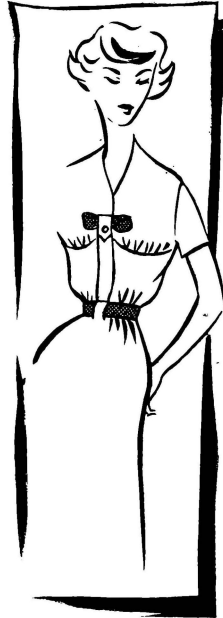

Ang dalawang bjuasang nasa gawing kaliwa ay mayagpaparisan ninyo para sa kasuotang pang-graduwayon ng inyong mga anak. Ang mga bestido nama'y mainam na huwaran para sa darating na Mahal na Araw.

Isa lamang sa apat na naggagandehang kasuotang nakalarawan (ang nasa gitna) ang hindi napapalamutihan ng puntas. Sa halip ay butones ang ginamit. Nagkagayon ne'y maganda rin ang pagkakaayos.

Ang Pagsunod sa Moda

Ang mga nakalarawan ay ilan lamang sa mga makabagong kayarian ng mga bestidong moda sa panahong ito. Dapat lamang ninyong isaisip tuwina na hindi lahat ng yari ng damit ay maaaring bumagay sa inyo. Subukin munang labasin ang gayong kayarian sa murang tela nang maiwasan ang pagkakagasta.

BULAKENYA

"Mahirap pala ang magmodelo" wika ni Naring. Paano nga naman, binibiro ninyong paupuin kaya sa mainit na semento?

Mukhang nasisiyahan si Naring sa kanyang pagkakahawak sa haligi. ano po? Sinn kaya ang ngingingitan niya?

Kung tutoong may "matamis na ngiti," gaya ng sabi ng mga makata, ang pahinang ito'y tiyak na lalanggamin dahil sa katamisan ng mga ngiting iniuuko sa atin ng dalagang nakalarawan!

May kakilala ba kayong "Bulakenya"? Marahil ay may-roon... at maaring marami. Ngunit kung wala, ipakikilala, namin sa inyo ang isa — si Honorata Sevilla, na lalong kilala ng kanyang mga kaibigan sa palayaw na Naring. Si Naring ay isa sa mga ipinagkakapuring dilag ng San Miguel, Bulakan. May 5 talampakan at 1 pulgadang taas, magandang hubog ng pangangatawan at kulay na tinatwag na "kayumangging kaligatan." si Naring ay isang tunay na larawan ng "Dalagang Pilipina." Tinanghal siyang Musa ng "Samahang Selya" sa kanilang nayon kamakailan.

Katulad ng ibang dalaga, si Naring ay mahilig dumalo sa mga kasayahan, magbasa, maglangoy at manood ng sine. Iyan ang kanyang mga libangan kung wala siyang gawain at hindi abala sa pag-aaral. Ang kanyang mga paboritong bituin ay sina Rock Hudson at Deborah Kerr.

Sa taong ito, si Naring ay magtatapos ng Bachelor of Arts sa Unibersidad ng Santo Tomas.

May magandang hangarin ang Papa ni Luisito para sa kanya, subali't iba ang pangarap niya: ang paglabas sa tanghalan bilang isang bituin ng bodabil. Dito likot ang kasaysayan ng bagong nobelang ito.

BABALIK...!

nina Ben Arguelles at Luciano A. Dominguez

HALOS MAGPUTOK sa dami ng tao ang SAVOY Theatre. Namamayani tuloy ang ingay sa lahat ng sulok ng sinehan. Isang bodabil ang noo'y tinatanghal. Nababakas sa bawat mukha ang pananambik labang ang sampung cherus girle ay walang pagod sa pag-indak sa himig ng nakakakiliting tugtugin ng can, can.

Naliligo sa liwanag ang buong entablado. Ang orkestrang nasa harap ng tanghalan ay masiglang-masigla sa kanilang pagtugtog. Bawat indak at bawat galaw ng mga nag-sasayaw ay tumang-tugma sa kanilang ipinaririnig na tugtugin.

Walang hinto sa kapapaswit ang kalalaking nagisipanood. Siyansya sila sa ipinalalabas. At lalo nang lumakas ang paswitan sa sinabayan pa ng paminsan-minsang sigawan nang pumasok na papaloob sa tanghalan ang sampung babaing nagisipag-sayaw.

Mabilis naman ang sinawang pagkakatlab ng mga juglers sa tanghalan na nagpapakita ng iba't ibang uri ng bilang sa paghahigis ng hugis

boteng kahoy na kanilang pinagpapashan. Sa magkabilang sulok ay dalawang lalaki ang patuloy sa pagkain ng apoy.

Mayamaya'y lumabas ang isang lalaking nagpakita ng kahusayan sa pagpapakit-ikot sa tanghalan sa pamamagitan ng bisikletang lisa ang gutong. Pagkatapos ay pumagitna naman ang dalawang lalaki at isang babaing makikang ang suot na damit at nagpamalig ng iba't ibang klase ng ng pagisirko sa harap ng mga manonood.

Nguni't biglang humungong ang tawanan sa loob ng sinehan nang lumabas si Tsipopoy, ang matabang payasong umalag ang tiyan kung naglalad. Maluwag ang kanyang ponalang tulon na may malaking tagai sa may puwitan. Pilip niyang ginagaya ang mga nagsisirko na nagdulot ng katawanan sa lahat. Madalas na napaupo siya sa pagisirko.

Tatlo sa walang sawang pagtugtog ang orkesta. Nagsali-salit sa tanghalan ang arking-nagsilang kulay ng ilaw-dagitab. At pagkatapos na makapapakita ng kani-kanyang bilang ang

mga gumaganap sa tanghalan ay isa-isa silang pumagitna sa entablado. Kabilang sa lumabas si Johnny Cruz, ang bida ng dulaan, na umakit ng paghanga ng kababaihan. Nagpugay ang lahat sa madla. Dahan-dahan nang sumara ng telon.

—BABALIK!... BABALIK!... BABALIK!... —ang halos iisang tingit na natsigaw ng balana.

Walang hinto ang palakpakang namamayani. Yumayang ang buong sinehan. Sa lahat ng dakoy maririnig ang matinitis na paswitan at nakabibingibing sigawan.

Sa pinakaunahan ng upuan sa loob ng dula'y patuloy sa walang sawang pagpalakpak si Luisito. Nababakas ang kasiyahan sa kanyang mukha. Halos mamatit siya sa kasigaw upang pabalikin ang mga nagpalabas sa tanghalan. Kahit na nagkanghulog sa semento ang kuwaderno niyang nakapaleng sa kandungan ay hindi niya pansin iyon. Ang kanyang paningin ay walang sawang nakatuon sa kulay granateng telon.

—Sandaling katahimkan po lamang! Sandaling katahimkan po la-

mang! —anang isang tingit na biglang pumailalang sa loob ng sinehan na medyo nagpahimik sa mga manonood. —Labis po nating ikinalulungkot na hindi na kayo mapagbigyan. Tapos na po ang ating panorin. Magbalik na lang po kayo bukas at mas maganda ang bilang na inilalang namin para sa inyo. Magandang gabi po sa kanilang lahat.

Isa-isa nang nagtayoan ang mga tao. Namalagi namang tahimik na nakauupo si Luisito. Dinampot niya sa semento ang nalalag na kuwaderno. Mataman uli siyang tumitig sa tanghalan. May nagitiim na hangarin sa sa loob ng kanyang dibdib. Isang pag-nanasa. Isang di' maipalwanag na damdamin. Nais niyang mapabilang sa dulaang iyon. Nais din niyang magiging isang artista sa tanghalan. Malit pa siya'y namuko na iyon sa loob ng kanyang dibdib.

—Tatabang napakahusay gumaganap niyang si Tsipopoy. —wika ng isang lalaking dumaan sa may tabi ni Luisito. —Kahit na yata wala kang kiliti ay mapipilitan kang tumawa.

(Sundan sa pahina 21)

Diosdado Macapagal: SUGONG BAYAN

Sa pasimula pa lamang ng talambuhay na ito, maunawaan na ang pagsusumakit ng mga taong nagkaroon ng kaugyanan sa buhay ay isang nilikhang sumira ng kasaysayan . . .

Sinulat ni Mario Nieves

SI DIOSDADO MACAPAGAL, Pangalawang Pangulo ng Pilipinas, ang pinakakontrobersiyal na tao ngayon sa pamahalaan. Nang nakaraang halalan, siya'y tinangkili nang malilit at malakali, ng lahat ng partido. Ito ang dahilan nang pagtatamo niya ng pinakamaraming boto sa lahat nang mga kandidato... higit na marami kaysa sa nakuhang boto ng nahalal na Pangulo.

Ngunit siya'y hindi mangalag sa mayamang angkán. Sa kabaligtaran, inababa pa sa karaniwang mamamayan ang kalagayan ng kanyang mga magulang. Sa kanyang mga pangunusap ay nalathang ang layunin niya sa paglalok sa pulitika: "Buhat pa sa ating pagkabalat'y natirang kong lagi sa mga labi ng maraming pulitiko na 'dapat tangkilikin ang mahihirap', ngunit nanatiling lugmok ang malilit. Ninois, kong patunayang sa mahihirap sa iya'y mahihirap din ang tunay na makatuwag."

Narito ang kasaysayan ng kanyang mga pagpupunyagi... buhat sa pagkakasilang sa malilwanang hangang sa tanghaling Pangalawang Pangulo at maging kontrobersiyal dahil sa hindi pagkakaroon ng portolyo sa pamahalaan

—o—

ANG KABAHAYAN ng tahanan ng iyon ay isang pariskat na silid na siya na ring nagsisilbing sala, kusina at kumidor. Ang isang sulod, na inihihwalay ng dindine na sawal, ay siyang pinaka-silid-tulugan. Bukod sa dalawang mahabang bangko at dalawang giray na siya ay wala nang ibang kessangkapang matatagpuan. At ang tanging mesa, na inay-kalumaa na, ay nagsisilbing altar — may malaking krusipiko sa gitna at masasabing ng mga kuwadrang pangrelihiyon sa paligid.

Tanging ang altar na iyon ang maaaring makatawag ng pansin ng sino man. Iyon ang pinakaalagang bagay ni Escolastica Romero, Pinagpapala niya iyon sapagkat siyang sumasagat sa kanyang pananaliti, sa kanyang paninindigan sa buhay.

Ang pagpapahaga ni Allng Escolastica sa altar ay napapantayan lamang ng pagkilala niya sa pananagutang larat niyang tungkulin. Siya ang umsko sa tungkulin ni Urbano. Hindi niya mapababaysang mag-isa sa buhay na iyon si Romana, ang kan-

yang manungag. Pag umalis siya'y nawawalan iyon ng kesama. Patalis ng bahay ang anak niyang si Urbano at unawu; kung keilan lamang naitin. Ni hindi niyon alumana ang kalingang dapat ipagkaloob kay Romana.

Sa panahong yaoy hindi dapat malungkot si Romana. Sa katagayan niya'y makasasama ang labis na pagkilos, ni ang pagiging malungkutin.

—Huwag pokaintindihin ang pagpapalis ni Urbano, —madalas ipayo ni Allng Escolastica kay Romana. —Sikapin mong libangan din iyong sarili. Magpalugos ka, at nang maging malusog din ang iyong..."

Hindi kumibo si Romana. Natingnan lamang niya ang maraming byenan.

—A, siyanga pala. Sandali lamang, ha? Ibibili kita ng duhat... maring-marami, para hindi ka laging naglathang.

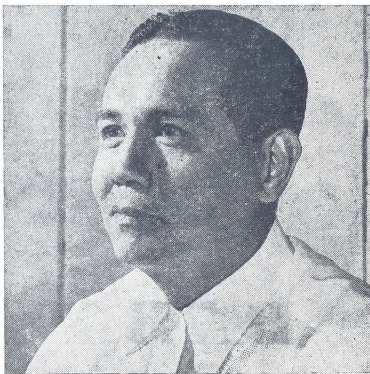
Napagtititi si Romana. Sa mukha niya'y nabakas ang saglit na pagkapawi ng hinanakit, ang paghalili ng kagalakan... ng kaluluwa at, marahil, ng isa pang bagong pumintipit na buhay.

Naliligayahan siya sa kabila ng tagitaging atip ng bubungan, ng dalawang may-ukit-ukit nang bangko na ginawa ni Urbano, ng halos matagal nang bintana sa tuwing iyo'y tutukuran ng mahabang kawayan kung wala na ang mainit na sikat ng araw o kung tumigil na ang pagbuhos ng ulan.

Napapisi si Romana: Matitlis kaya ng isang sanggol ang lamig o ang pagpapalit-palit sa iba't ibang panginig ng kabahayan kung umunlad at walang tigil ang paglalagong ng mga patak buhat sa bubungan? Mapakina-bangan pa kaya niyon ang mga giray nang siya at may-ukit-ukit nang bangko?

At, sa pagtatanw niya sa labas ng bintana ay sunumbalik ang dating lungkot sa kanyang mukha. Nakita niya ang makapal na kawayangang naka-hang sa labi ng kalye. Hindi sana bale kung ang kawayangang iyo'y pagwag luntian. Suhali, ang mga kawayang ay manuy-unibon na, kaya naging parang sukal sa panig na iyon ng daan.

Ulang kalye Cucu (Ubo, sa Tagalog) ay Unsiulang kalye ng mahihirap. Sanhi ng makapal na kawayangang nakapamapay, walang mesag sa sarilang hangin ang mga nauoltra-

han sa magkabilang panig ng kalye. Bagama't sakop ng Baryo San Nicolas I na malipit sa kabayanan ng Lubao, Pampanga, ang Kalye Cucu ay mistulang isang slum. Ang mga ninirahan ay madalas dupan ng iba-ibang sakit. Halos sa buong panahon ay lagapan ang ubo.

Hindi lamang iyon ang ikinalungkot ni Romana. Lalong nakapagdaromdam ang pagkawili ng mga taragron sa pagsusugal sa mga sandaling walang gawain.

Nang panahong yaoy punong tagapanahang ng bigas sa Pampanga ang bayan ng Lubao. Pagsasaka ang pangunahing sangkap ng kabuhayan ng mga tao. Walang kalakalang naganaganap doon. Sakaling makaroon man, malilit ang pag-asang umunlad iyon. Panatag na sila sa kanilang pamumuhay... kumain nang tatlong ulit isang araw at magpighina nang mesaga.

Pangalawa sa pagsasaka, ang pangniginda ay isa pang pinagkakatiisan ng mga taga-Lubao.

Ngunit ang pagsasaka at ang pangniginda ay pan-panahon lamang. Sa genital'y malaking panahon ang nauukol ng mga tao sa pamamahi-

nga. At sa Baryo San Nicolas I nga, lalo na sa Kalye Cucu, walang hindi nakaalam ng sugal na ewajo, isang laro ng mga baraha na pinagkatalunan nang malaki.

Maging si Urbano ay madalas maglumagi sa mga pasugalan ng ewajo. Nagbabaka-sakali siya... gaya ng ibang naghabangang masalago ng kouting pabunong nasa kanilang luklukan.

Kadalasan, ang kilikita ni Urbano sa mga tulang nalpalalathala niya sa pahayagang nalpalalathala at sa mga dulong naitatanggal sa mga ulan ay nauuriwang labat sa mga nakatagpo niya sa pasugalan.

—Pasensya na tayo, Manang. Makabawi rin tayo sa ibang araw, —maddas niyang ipang-ellit sa kabilay. Ngunit, ang kataparan ng pangakong iyon ay hindi nalasap ni Romana. Sa panatag na ni Allng Escolastica ay hindi rin nalilhim ang pagpapabaya ng anak.

NANG DUMATING si Allng Escolastica nang hapong yon ay sumaya ang mukha ni Romana. Pagkapagnano ay labat niya ang uwing duhat ng inatod.

—Narito na bo ang mabait na lalaki? —ulasa ng bagong dating. Umiling ang tinanong. Napapalugos sa sarili si Aling Escolastica: —Sinasabko na ga ba...

Noon pa kumapit hindi ni Urbano kay Aling Escolastica ang halat niyang pagpapasawa ay tumutol no ang matanda sa dahilang walang matatag na hanapbuhay ang binata.

—Isa pa, —pasubali ng ina ni Urbano, —alam kong halagahg ka at pakikero. Hindi mo magagawang bumuhay ng pamilya.

—Siya ay maganda, Inay. Pag nakatutuyon kami hindi na ako mahuhumaling sa iba.

—Maipangangako mo kaya liyan? —Naa gulang na ako-upang maiginig sa akong salita, Inay.

Ang pagpapasawa ni Urbano ay hindi tinanggihan ng kanyang ama, si Mang Demetrio. Kompositor ng musika at liriko para sa simbahan ng mga Agustino sa San Simon, hindi sumama si Mang Demetrio sa paglipat ng anak sa Lubao. Ngunit ang dumungisina ni Aling Escolastica ay nakatansa sa pagsubaybayan sa kailangan ni Urbano. Buo sa isip niya ang kawalang-panganangit ng anak.

Kung pababayaan ni Aling Escolastica na mapagisa si Urbano, hindi nito matatutuhan ang dapat gin. Kailangan ni Urbano ang panalangin upang hindi lubos na mapabayaan si Romana.

Nang ilampin si Romana ang kailalang damay sa Baryo Gutod sa Floridablanca, may pakiramdam na siyang hindi magiging maaliwalas ang gagawin niyang pagpapaskala kay Urbano. Gayunm'y inililbih niya liyan sa kanyang mga magulang. Anastasio Pangan at Teresa de la Cruz.

Sapagkat pawang kasama sa bukirin ng isang m'zngangalang Fernin Lead ang kanyang mga magulang, lumaking sanay sa gawaling-bukid si Romana. Sa gayo'y nakahanad siyang pumusan sa mga pananangitan sa pakikipag-isanditidit niya kay Urbano.

—Poyag ka bang matira sa isang munting damay? —Ilanong ni Urbano sa kasintahan.

—Hindi ako namimili ng tirahan.

—Kahit saan?

—Kahit na saan... —Walang pasubali sa anyo ni Romana.

Sa Kalye Cucu ang sila nanirahan. Halos lahat nang dinatnan niya'y kani-kanang lote sa lugar na iyon.

Bagama't mapipintasan sa pagkaguman sa sugal ng mga taga-Baryo San Nicolas I, mapagkakapuri ang pagpapasawa niyang makapanirahan sa sariling lote.

Tatlo o apat na mag-asnak lamang ang walang sariling lupa sa mga naninirahan sa Kalye Cucu. Sila ang pinakamahirap sa lugar na iyon, at kanirawang nagiging parang mga alipin na mga may-ari ng bakurang kinatitirikan ng kailang babay.

Kabilang sila Urbano sa mga wawang sariling lote. Ang kinatatayuan ng kailang babay ay ari ni Gng. Colomba de Durzan, na isa sa may malalaking sakop na lupain sa kal-

yong iyon. (Ang Kalye Cucu ay napalitan ng Calle de Gurman makalipas ang ilang taon, at hinging sa kasalukuyan) Hindi sila pinagbabayad ni Gng. de Gurman.

—Parang tulong ko na liyan sa Inyong dalawa, —paggamagandang-loob ng ginang.

—Maraming salamot po, —tugon ni Urbano. At biniglang niya si Romana: —Ito ang magiging palasyo natin, Manang. Ako ang hari at ikaw ang reyna.

Ang pagiging parang utusan ng ibang wawang lote ay hindi nararanasan ni Romana. At sa kabila ng kawalang hanapbuhay ni Urbano, hindi sila gaeronog dumanan ng kagitipan.

Sa lahat ng pagkakaaton, ang tapagtaguyod niya ay si Aling Escolastica na hindi humiwalay sa kaila. Iyon ang gumaganap ng tungkulin ni Urbano... ng nahahanapbuhay at tumitingin kay Romana. Sapagkat marunong siyang magasita ng Kasiling-Kabite, nakapagtuturo siyang reilyon sa mga bata sa simbahan ng San Simon.

Nang isilang ang unang anak ni Romana — si Israel — ay naradegon ang kanilang gurulin. Hindi nakababala ang gayon sa ama, ngunit para kay Aling Escolastica, iyon ay isang sulirangang dapat niyang itatasa. Kung kailanang gawin niyang araw ang gabi, malugod niyang gagawin upang makatulong sa mga anak.

Halos sumapat lamang sa kanyang pagkain at pamasang ang kinkita niya sa pagtuturo sa simbahan. Ang nalalapit na panganganak po ni Romana ay mangangailangan ng hihiit na pagkakaikatan. Umisip ng paraan si Aling Escolastica upang maragdagan ang kanyang kita.

Marunong siyang manghihiit, kaya ipinasiya niyang balingan ang gawing iyon. Maraming nagdadalanan sa kanilang parang ang mangangailangan ng paglilingkod niya.

Nakilala si Aling Escolastica sa nangyong iyon, gayundin sa mga karatig-

baryo. Siya ang madalas hilinging hihiit ng mga panganganak.

Gayunpaman, kumikita siya ng sampung pino lamang isang buwan, kaya nagikap sa siyang humanap ng ibang mapagkakalikitan. Tumanggap siya ng mga panawit ng mga mayamayan sa bayan, at liyan ay pinatitigsi niya. Dito'y nakatulong niya si Romana.

—Tila hindi pa rin po sumasapat ang kinkita natin, Inay, —mimsa'y nasabi ni Romana

—Sa palayag ko na, ngunit' ano ang magagawa natin?

—Tatanggap ako ng mga labahin, Inay. Marahil ay magapalabada ang mga sukli natin sa panawit...

Naglabada si Romana. Samantale'y nagpatuloy sa pagwawalang-bahala si Urbano. Kumikita liyan para sa sarili... upang makapagpalang ng cowie at makapunta-punta sa iba't ibang bayan.

NGAYONG nararamdaman ni Romana ang pagpating ng isa pang buhay. pinatitig niyang iwasat ang mga pag-alalala at pag-aalangan. Hindi nagiging matapat si Urbano, batid niya, ngunit' hindi siya dapat umimik. Batid din niyang sa pamamihang na tulain ni Urbano ay marami liyong nabibilag na kadahilagan sa mga pinapasyalang bayan. At ang banduy, na nakakalabit niyon nang buong tagatining, ay siyang katulong na "sandata" sa pag-akit sa ibang babae.

Marami na siyang napatitisan, at ugayo'y mull siyang liyan.

Isang araw, nararamdan ni Romana na kumrot ang kanyang sinu-punan. Wala si Urbano. Ang kanyang biyanan, at ang malitig pang si Israel, ang tangi niyang kasama. Ngunit' wala siyang pangamba. Sa an't ano man, may ilingapit at mag-asaruga sa kanya. Si Aling Escolastica ay kinkilalang umaboy bo hihiit sa wawang liyon.

Alam na ni Aling Escolastica ang kahulugan ng sigaw sa iyon. Mahabla siyang lumapit kay Romana at inihatid ito sa munting silid ng kabahayan. Nang maiyos sa silid si Romana ay lumabas siya sa kusinang upang magpalit ng tubig. At bu malik siya sa silid na liyan upang gumonap ng tungkulin ng isang hihiit.

Matagal na hindi lumabas sa maliit na silid si Aling Escolastica. Sa mga sandaling ya'y narinig ang mga implit na pagdaging ni Romana. Pagkatapos ay sumalit ang mga uha ng kasilingan na sangol.

—Magpalamat tayo, Manang, — nausal ni Aling Escolastica. —Siya'y matuloso... isang kalobob ng Diyos!

—Siyanga, Inay. —Masaya ang tingit ni Romana. —Ngunit' may kailangan ang kanyang ulo at malikil ang kanyang leeg.

Tiningnan ni Aling Escolastica ang sangol.

—Sinabi ko na nga nang kalakaba iyon, c. Tingnan mo! lalo kang mahirap sa isang liyan kaysa sa panganyong mong si Israel.

—Ano nga po pala ang ipangangalan natin sa kanya? Pakitingnan nga niyo sa kalendaryo...

Parang hindi napanansin ni Aling Escolastica ang pagtatatnan ni Romana.

—Ano po ang pangalan niya sa kalendaryo?

—Manang... kahit na isinusunod natin sa kalendaryo ang pangalan ng mga anak mo ay ibahin natin ang isang iyon. "Wenceslao" ang pangalan niya sa kalendaryo, ngunit' hindi natin gagamitin iyan.

—Ano po, kung gayon, ang itatawag natin sa kanya?

—Sinabi ko nang siya'y kalobob ng Diyos. Tawagin natin siyang "Diosdado"... DIOSDADO MACAPAGAL.

Noon ay wala ang ama ng sangol. Ang petsa: Ika-28 ng Setyembre, 1910.

(TUTULUYO)

Sa Ikalawang taon pa lamang sa halat, kinkilala nang isang mananalumpati si Diosdado Macapagal (may markang X). Sa larawan ay kasama liyan ang mga piling orador ng Lubao Provincial High School sa iyang napaaral na roon.

Pinatutunayan ng mahabang pilang ito sa tindahan ng Naric na nagsasalat sa bigas ang mga mamamayan. Ito'y isang malubhang suliraning bunga ng "gigit na pakikipagkalakalan" na kailangang harapin ng mga pinuno ng siling bansa.

PAMBANSANG SULIRANIN SA ATING KABUHAYAN

ni *Basilio Cabigting*

Dahil sa pagsaklaw ng pamahalaan sa malayang daloy ng kalakalan ng bansa, lumitaw ang mga suliranin.

(Karugtong)
**ANG KAHULUGAN AT
DIWA NG "EXCHANGE
CONTROL"**

ANO ang kahulugan ng "exchange control"? Ito'y ang pagsaklaw ng Pamahalaan sa karapatan ng mga mamamayan sa kaniilang malayang pakikipagpalitan ng saring salapi sa salapi ng ibang bansa. Datin ng lahat na sa kalakalan ng mga bansa, ang halaga ng kalakal ay ibinabatay sa kani-kanilang salapi. Kaya ang anumang kontrol sa salapi ay nangangahulugan na kontrol din sa kalakal, sapagka't hindi mangyayaring saklawin lamang ng Pamahalaan ang karapatan ng mga mamamayan sa kaniilang malayang pakikipagpalitan ng saring salapi sa salapi ng ibang bansa nang hindi sasaklawin din ng Pamahalaan ang karapatan ng mga mamamayan sa malayang pakikipagpalitan ng saring kalakal sa kalakal ng ibang bansa.

Sa biglang malas ay maliit lamang ang nasasaklawan ng "exchange control," ngunit kung pakaliimlin ay napakalaki ang nababakuran nito, sapagka't nasasaklawan pati ang tinatawag na "foreign trade" o ang pakikipagkalakalang panlabas ng buong bansa.

Ang diwa ng "exchange control" ay kauri ng sinasabing "price control." Kapwa ito pananaklaw. Lamang, ang una ay kontrol sa halaga ng salapi at ang huli ay kontrol naman sa halaga ng kalakal. Ang karanilwang dahilan sa pagpapairal ng "price control" ay upang supugin ang pagmamaliob ng mga mangangalakal na pinasbintangang nagsasamantla sa bayan sa pamamagitan ng pagtatasa ng halaga ng mga bilihin. Gayundin sa "exchange control," ang dinadahilan ay upang supugin ang "blackmarket" o ang patatong pakikipagpalitan ng saring salapi sa dolar ng Amerikano. Masasabing ito'y mga dahilan lamang ng Pamahalaan sa

pagka't ang katotobanan, ang pagtaas ng halaga ng mga bilihin at ang pagkakaroon ng "blackmarket" sa salapi, ay pawang tunga lamang ng "inflation" o ng pagbabante sa salapi, gaya ng binanggit sa dakong unahan nito, na siyang pinakaugat ng lahat nang umiral na magkakapatid na suliraning pangkabuhayan ng bansa. Anupa't sa pagpapalir ng mga kontrol, ang kapangyarihan ng Pamahalaan sa pagsasaka, kalakalan at sa lahat ng sangay ng paghahanapbuhay ay lumalawak hanggang sa maging tubos ang kapangyarihang ito at ang maginging dulo ay ang pagkaputol ng malayang pagkilos ng mamamayan sa pagsasaka, kalakalan at sa lahat ng sangay ng paghahanapbuhay.

**ANO ANG SAMANG
INDUDULOT NG
"EXCHANGE CONTROL"**

Ang pinakamabigat na kasamaang indudulot ng "exchange control" sa kabuhayan ng isang bansa ay ang

di malwasang paglit ng "foreign trade" o pakikipagkalahang panlabas. Ito ay pinatutunayan ng mga ekonomista at lahat halos sila ay sang-ayon sa tatlong kurukurong sumusunod:

Una, ang "exchange control" ay ipinalalagay na hindi batay sa katarungan sa matuwid na labag sa Saligang Batas. Alinunod sa mga nagasabi ay nilalabag nito ang Artikulo 3, Seksiyon 1 ng Saligang Batas na ganito ang sinasabing "Ang mga kasiyapang pansarili ng mga mamamayan ay hindi maaaring kunin ng Pamahalaan upang gamitin sa mga layuning pambayan nang walang karampatang kabayaran."

Ipaghalimbawa na ang isang tao ay nagbibili ng kalikbig o kopra sa Amerika. Ang ibinabayad na dolar sa kalikbig ay hindi mapapabalang sariling salapi ng Amerikano o ng bumibili. Kung pipilitin ng Pamahalaan sa pamamagitan ng batas na ang ipinagbibilang dolyer ng naturang tao ay ibig niya sa Banko Sentral, sa ibig niya o sa ayaw, walang malatawag diyari kundi pag-iit o pagsaklaw. Samantalang sinasabi ng Saligang Batas na ang ari-arian ng sinumang mamamayan ay sa pangangailangang pambayan lamang dapat kunin ng Pamahalaan.

Sa kabulang dako, massasabi ring ang dolar na nalilikha ng Pamahalaan sa pamamagitan ng "exchange control" ay hindi tumay na ginagamit sa kapakanang pambayan, sapagka't ipinamamahagi lamang ito ng Pamahalaan sa pamamagitan ng Banko Sentral sa mangangaugat o importador na maaaring mamamayan din na nagluwas ng mga kalakal o mga eksportador. Wala rin nangang karampatang ibinalayag ang Pamahalaan sa mayari ng kalikbig na inihalimbawa, sapagka't ang ibinabayad sa kanya ng Banko Sentral na hindi naman niya malatangian, ay dalawang piso lamang sa bawat dolar, samantalang kung hindi pakikilalaman ito ng Pamahalaan ay maaaring maipagpalit ng magkalkalibik sa malayang pamamagitan ng dolar na ang bawat isa ay nakakatumbas ng P4.00 o P3.00. Ganito na natayan ang halaga ng bawat salaping Amerikano sa malayang pamilihan na labas sa bakuran ng Banko Sentral. Dahil dito, malwasang na ang kaluaghan ng mga naesipagbibili ng kanilang sariling ani sa ihang bansa ay P2.00 o P1.00 dahil sa pagsaklaw ng "exchange control".

Sapagka't sa bawat taon, ang kabuuang halaga ng inluwas na produkto ng

bansa o "export products" ay humigit-kumulang sa watawat na pangkatatagan ng dolar (\$400,000,000.00), maliwang na malaki ang nalulugi sa mga produktor o sa mga taong nag-uukol ng pagod at panahon sa pagsasaklaw ito pang katatagan. Sapagka't kung ang palitang ng ating salapi sa malayang pamilihan ay P3 sa isang dolar, ang kabuuan ng kaluaghan ng mga produktor ay P400,000,000.00 sa bawat taon. At kung sa malayang pamilihan naman ay P4 sa isang dolar, ang kaluaghan ng mga produktor ay magiging doble o P800,000,000.00 sa bawat taon.

Ikalawa, ang "exchange control" ay matuturing na isang pamamalakad na makahari. Sapagka't ang diwa nito ay nangungit sa pangunahing simula ng Demokrasya na ang sinasagay ay ang pantay-pantay na pagkakaatona para sa lahat. Samantalang ang kakanyahang taglay ng "exchange control" ay ang pagtatag-tangi at "monopoli" o paglalamon na siyang ipinagbubuhatan ng pagpaman ng ilang tungsong tao na nabubuhay na pareng linya sa dugo ng maraming mamamayan.

Ikatlo, ang "exchange control" ay maaaring nakapagpapasama sa marangal na asal ng mga mamamayan. Sapagka't sila'y napipilitang lumabag sa batas na iyan kung sa kanilang akala ay hindi makatarungan. Magisa sa Alewanya na pinagmulan ng lahat halos ng mga "exchange control", gayong itinatag ng diktagor na Aleman si Adolf Hitler na ang paglabag sa batas na ito ay isang pagtaklas sa bayan na ang parusa ay kamatayan, ay hindi rin nakasagupang parusang ito sa mamamayan sa paglabag sa natunang batas. Isa pang matuwid kung bakit ang "exchange control" ay nakapagpapasama sa marangal na asal ng mga mamamayan ay ang pagiging "magingang-tangi" ng diwa nito. Dahil sa ang pangulap o pagkalugi ng kalakal ng isang komersiyante ay nasasalalay sa kanyang "dolar allocation" ng panlangang dolar na ipinamamahagi ng Banko Sentral upang makapagpatuloy ang mga mangangalakal sa pag-angat ng mga paninda; kung kaya nalalagan ang mabuting pamilihan ng mga mangangalakal ng akala na kaya nagtagumpay ang kanilang kalakal ay dahil sa lakas o impluwensiya sa mga nakapangayari sa Pamahalaan. Ilan lamang ito sa ipinaglalagay ng mga dahilin, kung bakit ang "exchange control" saan man umiral ay nakasalarit sa katutulong magandang

(Sundan sa pahina 27)

Mga Alamat Natin . . .

ni
Marilyn
Salome
Tonsay

A NG MGA TAGALOG at Bisaya nung unang panahon ay naniniwalang ang unang lalaki at babae sa daigdig ay nagbuhay sa kawayan. Gayunan, ang pangayari hinggil sa pagpipit ng mga unang tao sa mundo ay may pagkakaiba-iba, batay sa inilalathad ng kamakailang mga alamat.

Alinunod sa alamat ng mga Tagalog nung bago sumipong ang tao sa daigdig ay walang nakikita sa mundo maliban sa karagatan at papawirin. Wala ring nakikita nito, na ano mang bagay na may buhay maliban sa isang ibong walang tigi ang pagtalakbay. Ang ibong iyon ay hindi makapamagitan sapagka't wala siyang madapung kahit isang punong-kahoy.

Isang tanghalang mainit ang sikat ng araw, nakaramdam ng matinding hapo ang ibon. Nang hindi na mabata ang kapaguran ay walang palumangang hinala ang tubig sa dagat sa pamamagitan ng mahabang tuka. Sa paghalong iyon ay tumalik ang tubig sa pisngi ng langit, kaya nagalit itong hulli at naghulog ng malalaking bato upang pataman ang ibon.

Ang malalaking batong nahulog mula sa langit ay nakalag sa tubig

Mga Unang Tao Sa Daigdig

ANG TAO AT KAWAYAN AY MAGKAHAWIG: KAPWA NAPATATANGGAY SA HANGIN

sa dagat. Mayroong panig sa dagat na bumabaw ang tubig at ang bato ay nagsilbing lupo. Sa pamamagitan niyon ay may madapang ibon.

Nguni't gayunan, sa tuwing ilihit ang tingin ng ibon ay walang nakikita maliban sa lupa at tubig sa dako pa room. At nahangad ng ibon na magkaroon sana ng kahit na anong bagay na may buhay sa pook na iyon upang hindi naman siya malungkot.

Naawa sa ibon ang katalagahan, kaya't ang hangin sa dagat at ang hangin sa katilasan ay nagsama hanggang sa magkaroon ng supling at ito ay ang kama-unlahang punong kawayan. Nguni't ang kawayan ay nanood ng age; sa dagat at ipinadag sa kinaroroonan ng ibon. Nang mapansin ito ng ibon ay ulapit at siniyasat na mabutin. Ng walang makita maliban sa piraso ng mga kahoy na sariwa ay tinuka ang mga ito na taslay ang pagkayamat, nguni't mula sa kawayang iyon ay lumabas ang isang makisig na lalaki. Nung lingumin ng ibon ang kanyang gawing kanan ay nakita niyang mull ang isa pang putol ng kawayan at nang tukain niya ito ay isang marilag na babae naman ang lumabas. At iyon na ang ipinagmulan ng tao sa mundo.

Ang alamat ng mga Bisaya ay higit na maliwang ang pagkakaalalay kaysa sa Tagalog sapagka't sila ay mayroon pang pangalan sa mga bagay na kanilang binabenehan. Sinasabi sa kanilang alamat na ang malaking ibong iyon na walang tigi sa paglipad sa araw at gabi ay kanilanguring Manaul. Ito ang pinakanataas ng Diyoses ng mga sinasungang Bisaya.

Katulad ng alamat ng mga Tagalog, ang langit at dagat nung ay hindi gaanoon malayo ang agwat sa isa't isa at wala ring lupang inaaring makita sa daigdig. Naparkoran lamang ng kanilang nang maghagis ng malalaking bato sa dagat ang langit, at ito ay nakilala sa pangalang pulo ng Iraya. Hindi natulaan iyon ay tinawag na Buglo, at masyo'y Negro.

Ang hanarin ni Manaul ukol sa patukaroon ng pulo ay natupad nga, nguni't hindi siya nasiyahan pagka't wala siyang makiting kahit anong halamang nabubuhay sa pook na kanyang kinaroroonan. Dahil dugo ay tinawag niya ang Diyosang si Masuuyon upang higit na magting kaiga-igayang panahon ang pook ng Iraya. Kinababahan ni Masuuyon si Manaul kayo't ito ay natubay sa malawak sa kanyang pagbubuhay ay dala niya ang isang santa ng kawayan. Nang mapalapat siya sa pulo ng Iraya ay inihagis niya ang kawayan sa tubig at kinaway naman ng alon hanggang sa baybayin. Yumabone ang mga usat ng tinaway angang sa tumubo at tumas. At iyon na lamang ang kasiyahan ni Manaul. Sa wakas ay nagkaroon din siya ng paralon; kanyang magmamamahay.

Isang iraw, samantalang namamahaging si Manaul sa isang sangang ng kawayan ay nakarating sila ng nag-uussap. Ang akala niya ay nanggagaling iyon

(Sundan sa pahina 29)

Si Femy ay parang isang malayang ibon na kusang naphuli sa isang di-maiwasang

(Ika-8 Lehas)

ISANG katamtamang tahanan sa Maynila ang ping-dalhan kay Femy ng mga taong may nasamang hanap-buhay. Ang tahananang yao'y may anim na maliit na silid at may isang kainamang bulwagan na may mga kasangkapan. Ang bawala silid ay may isang kama, may dalawang silya, isang maliit na hapag, isang maliit na tokodar at isang lababo at isang katamtamang aparador ng damit. May mga palamuting kurtina ang mga biyutana na kung tilingnan mula sa labas ay tila tahanan ng mga dalaga.

Isang matabang babae na kilala sa tawag na Donya Paula ang nakaupo sa isang silya sa bulwagan. Si Donya Paula'y hindi naman kagandahan, kainaman ang taas, kayumanggi ang balat, kulot ang buhok, may convex ang mga kuko at mapupula rin ang mga labi. Marahil ay may apatnapuntimang taong gulang at sa anyo ay massasibang isang kapita-pitagang ginang.

Ang kaharap ni Donya Paula ay walang iba kundi si Femy. Siya Gorio ay umalis na pagkatapos na makipag-usap nang lihim at matanggap ang isang halagang pabaya mula sa donya. Yaon ay isang

dating kasunduan nina Donya Paula at Gorio, na sa tuwing sila'y may madadaling dalaga sa tahananang yaon na pinamamahalaan ng donya, ay tatanggap sila ng salapi.

Magiliw na magiliw si Donya Paula sa pakikipag-usap kay Femy. Kasabay ang kindat, ngiti at kumpas ng kamay ay ipinililit na magkaroon ito ng pagtitiwala sa kanya.

—Huwag kang umiyak, ineng, —ang magiliw na amo ng donya. —Magpasalamat ka pa nga at dito ka napunta, pagha't nasalin ka sa mabuting kamay.

—Nguni't hindi ko ho malaman kung ano ang nangyari sa aking ito, —ang sagot ni Femy. —Ako ho ay nasa mabuting hanap-buhay, e bakit ho ako dinala rito ng mga taong yaon?

—Huwag mo na silang in-tindihin. Ikaw'y magpahinga sa aking ito, —ang sagot ni Femy. —Ako ho ay nasa mabuting hanap-buhay, e bakit ho ako dinala rito ng mga taong yaon?

—Huwag mo na silang in-tindihin. Ikaw'y magpahinga sa aking ito, —ang sagot ni Femy. —Ako ho ay nasa mabuting hanap-buhay, e bakit ho ako dinala rito ng mga taong yaon?

—Huwag mong alalahanin ang damit at kaunting sala-

pi. Ako'y isang donya at mayaman. Kung ikaw'y magpapakabit sa akin ay ipamili kita ng mga damit na mamahalin at ng mga salabas. E, ano ba naman ang iyong gawain sa klub?

—Ako po'y umaawit sa klub ni Mr. Reyes.

—E, kung gayo'y maganda ang boses mo, ha? —ang pam-palubag-loob ng donya.

—Ang lagay po'y kainaman lamang. Nguni't para na ninyong awa, payagan na ninyo akong umalis at nang ako'y makabalik sa klub.

—Huwag kang mag-isip nang kung ano-ano. Mahirap na ang lumakad ng ayon. Pero bukas na bukas din ay ihatid kita. Ang mabuti po'y magpahinga na tayu.

—Totoo po ba ang inyong sinasabi? —ang napapatahang tsong ni Femy.

—Oo, hindi kita binibiro. Halika, at ikaw'y magpahinga na.

Sumunod si Femy kay Donya Paula. Pumasoq sila sa isang silid at binuksan ang flaw. —Narito ang iyong kama, nariyan ang tokodar, nariyan ang aparador ng damit, hesyan ang mga silya, anupat nakahanda na ang lahat para sa iyo.

Si Femy naman ay titingin-tingin lamang na parang na-

matatanda. Hindi niya mauw-maisip ang mga pangyayari. Sino kaya ang mga lalaking nagtakas sa kanya? Sino naman kaya ang Donya Paulang ito na tila may pagmamalasakit sa kanya? Ano naman kaya ang nangyari kay Rita na tinangay ng isa sa massasamang-loob?

—Abs, para naman akong walang kausa, —ang pansin ng donya sa dalaga'tang ito'y hindi kumikid. —Hindi ka ba nasisiyahan sa lahat ng ipinakitita kong kabutihan sa iyo?

—Aaaa... siyanga ho, su-balit' gutang-gulo pa ho ang aking isip.

—Sus... ang batang ito. Siya, mabuti pa nga'y magpahinga ka na. Huwag ka es-nang mangamba. Ipalagay mong para ka ring nasa inyong bahay.

Nang lumabas si Donya Paula ay hindi nalimutan ni Femy na ipimod ang pinto ng silid. Hindi niya mapigilan ang malakas na kaba ng kaanyang dibdib. Parang may nag-sasabi sa kanya: "Mag-ingat ka, Femy." Matagal din siyang nauupo sa gilid ng kama. Nakiramdam siya. Alapag ang kanyang loob. At nagpa-paulit-ulit ang mga katanungan ng kanyang sarili, na hindi naman niya masagot

—Ba, samakatuwid po pala'y hindi pa niyo ako juuwi?
—ang wika ng dalaga.

—Pasasana ba iyon, —ang aliw ng babae. —Pagbigyan mo muna ako sa aking lakad na ito.

Nang bago sila manong ni Donya Paula ay nakita ni Femy na may tatlo o apat na babang nagsilabas sa mga silid. Tinanong niya si Donya Paula kung sino ang mga babang yon, at sinabing yon ay mga anak at ilang pamangkin ng donya. Sinabi ni Donya Paula na ang mga yaon ay nagsisipag-aral na lahat at sila ay gumunguol. Si Femy naman ay hindi nag-usisa hanggang sa sila'y makarating sa Abenida Rizal. Umibis sila roon at namili si Donya Paula ng kanyang mga kailangan. Nagtungo sila sa Escotea at pinamili si Femy ng damit na maibigyan. Tumatanggi sana si Femy, datapuwat' pinilit siya ng donya at sinabing hindi ito maaring masiyahan hangga't hindi nakagagawa ng mabuti sa kapuwa. Ihinili pa rin siya ng isang pares na sapatos at nagdaan sila sa isang modista at sila'y pinasukatan. Dahil sa kagandahang-loob na iyon ng donya ay lumambot ang kulooban ni Femy. Dinala siya ng donya sa isang pansiterya at pinaknal, pagkatapos ay ipinasok sa sine.

babae sa kanya, —si Donya Paula ay isang puong maha-bagin lalo na sa mga ululang katulad mo.

—Oo nga, ipinamili niyo ako ng damit at sapatos at inarami pa siyang ipinangako sa akin, —ang sang-ayon naman ni Femy.

Nang sila'y makapaghapunan ay pumasok si Femy sa kanyang silid. Kung wala man siyang nahihatiwang anguman masamang mangyayari ay ipinamili din niyang mabuti ang pinto. Hindi nagbitang, samantalang naglakabay ang kanyang gunita sa mga nakaraang buhay niya, ay napukaw siya sa ilang katok na narinig niya sa platoon. Hindi niya mataman kung bakit biglang sumikod ang kanyang dibid. Sa panawala niyang si Donya Paula ang kumatok ay marahang lumapit siya sa pinto at ito'y hinungahon. Hindi si Donya Paula ang kanyang nakita kundi isang lalaking tila lasing ang bumulaga sa kanyang paningin.

—Ba, ano ho ang inyong kailangan? —ang pagbiglang usisa ng dalaga na may kalalong pagtataka.

—At bakit mo ako inuusina nang ganyan? —ang sagot na patanong din ng lalaki.

—Ngayon ako nanawala kay

Donya Paula na ikaw nga'y isang bagong singki pa.

—Ano ang ibig niyong sabihin?
—Wala ka using dapat-pag-itanong. Nabayaran ko na nang mahal ang lahat ng kapapatan sa silid na ito sa buong madagdag.

—Halo maari! Makikipag-usap ako kay Donya Paula! —at si Femy ay nagtanggap tumalilis.

Datapuwat' maliksi siyang hinulak sa loob ng lalaki at ipinimil ang pinto sa kanyang likuran.

—Tapos na ang pakikipag-usap ko kay Donya Paula. Isang daang pisang tumatagtinging ang ibinayog sa ka kanya, sapagka't ikaw raw'y walang kasingsangala at dalaga! At hindi nga siya nesisisingang!

—Malwanag na ako'y nilinlang pala niyo! Hindi ko nalalamang ito'y isang kop sa kasamaan!

Wala akong pakialam at wala na akong magagawa. Ikaw'y binayaran ko sa galing ito at dapat namang matumbasan ang aking salapi.

—Utang na loob, ipanikitung sap ko sa inyong huwag niyo

(Sundan sa pahina 24)

NAGBALIK NA PAGMAMAHAH

*nina Teodorico C. Santos
at Pedro Reyes Villanueva*

bitag, at huli na nang malaman niya.

nang may katiyakan.

Nang makaraan ang maraming sandali na wala naman siyang napapansing amuman, ay pinatay siya ang ilaw upang ipakilala kay Donya Paula na siya'y natutulong na. Ngunit ang totoo'y gising na gising siya at nakahanda siyang bumalikwas at kung sakaling dumating ang anumang sakuna.

Kinabukasan ay magasang kumatok sa pinto si Donya Paula.

—Femy, Femy, si Donya Paula ito. Duksan mo na ang pinto upang ikaw'y makapag-alumal.

Palibhasa'y hindi naman tagulang natutulong si Femy, madali siyang bumalikwas at hinukisan niya ang pinto ng silid. Nakangiting sumalobong si Donya Paula.

—Nakatulog ka ba, iba? —nang donya.

—Hindi ko ho malaman kung ako'y nakatulong, sapagka't hindi ko malimit-ulit kung ano ang nangyari sa aking ito. Ngayon ho ang pangako niyo sa akin na ako'y inyong ibahatid sa klub, hindi hu ba?

—Oo, iba, ngunit mag-alumal na muna tayu, —ang sagot ng donya.

—Huwag na ho. Maghibilis na ho kayo at tayu'y lumal-

kad na. Ibig kong malaman kung ano ang nangyari kay Rita. At saka, pihong naghihintay sa akin si Mr. Reyes.

—Bakit, sinong Rita iyon?
—ang usisa ng donya.

—Si Rita ho ay isa ring mang-aawit sa klub. Siya ang kasama ko kagabi nang kawilya harangin ng matassamang-loob. Hinukas siya ng isa sa humarang sa amin. Siyanga pala, Donya Paula, nakikilala ba niyo ang mga taong humarang sa amin?

—Hindi ko sila nakilala, ineng, —ang pagkaskila ng donya.

—E, bakit hu dito nila ako dinata? —ang tanong ng dalaga.

—Nagkataun-ton lamang yon. Buweno, mag-ayos ka nang sila'tayo mag-alumal.

Nang sila'y naga-aagahan ay marami pa ring pasili-silong salita si Donya Paula. Hinila ito niya ang kanyang kabuhayan, ang kanyang kabaitan at ang kaugalingan pagtulong sa kapuwa. Para namang maataki ang dalaga sa ngayon matatala-na na pangungusap ng babae.

—At ngayon, —ang patuloy po ni Donya Paula, —bago kita ihatid ay magsisiyapang tuloy. Titingnan ko kung ano ang mga bagong dating na tela.

Nahikayat na mabuti ang kuloban ni Femy. Parang natimutan na niya ang klub nang mga sandaling yaong nilalasing siya ni Donya Paula sa matatamis na mga salita. Kayat' nang nagdadapi-hapon na ay muli siyang nabalik sa tahanan ng donya, sa pangakong sa ibang araw na sila babalik sa klub upang kunin ang kanyang mga damit.

Masayang-masaya si Donya Paula, sapagka't naniniwala siyang nagpagtumpayan niya si Femy. Natititayk niyang nagkakasalapin niya nang malaki ang dalaga, sapagka't pambihira ang karikitan nito. Kung siya'y kumikita nang malaki sa mga hubang nahulog na sa kanyang mga kamay, nag-ayoy maitaragdag pa ang isang kapurihang walang malay sa kosanganaang kinakatas niya sa laman at dugo ng mga keluwigan, dinadala niya sa pagkapahamak. Nanabuwatan na ni Donya Paula ang kanyang mga salagang "kalapati" upang ilihim ang kanilang mga kasawian. Kanya't nang makipag-usap si Femy sa isa sa mga babang naroroon, ay sinabi rin kanya ang kabutihan at kabaitan ng donya.

—Maniwala ka sa akin, —ang pagpapanggap ay isang

Subukin Ang Inyong Kaalaman

- Ang pinakamahalagang produktong matukuh sa niyog ay ang...
a. kopra b. mantikilya k. langis
- Ito ang ginagamit sa paggawa ng bantog na matamis Pilipino...
a. malakoko b. ubod k. makapuno
- Maaring langis ng niyog ang ihalili sa mantikilyang kakaw sa paggawa ng...
a. isokolate b. karamelo k. "butterballs"
- Sa pang na ito ng Luzon natatagpuan ang pinakamasarap na bukayo...
a. Albay b. Pangasinan k. Kabite
- Mabuting ipakin sa mga inaalagang hayop ang niyog dahil sa...
a. bitamina ng niyog b. proteina k. mineral
- Tumutulong maaaring...
a. tubuhan b. taniman ng saing k. tabi ng dapat
- Ang tubig ng niyog ay ang likitdang natatagpuan sa...
a. loob ng saritaw na... b. kinayod na niyog k. ginagawang kopra
- Sa mga lalawigan tagalog sa timog, ang alak na hango sa niyog ay tinatawag na...
a. saki b. "rum caña" k. lambeng
- Sa kulang-kulang na 1,000 niyog, ganito karaming galang langis ang nakukuha...
a. 15 b. 25 k. 35
- Ang punong niyog ay tumataas hangang sa ganitong talampakan...
a. 20 b. 25 k. 100

MGA SAGOT

9	8	7	6	5	4	3	2	1
9	8	7	6	5	4	3	2	1
9	8	7	6	5	4	3	2	1

"ITO ANG AKING AKDA"

HALOS mawalan ng ulirat si Cely sa bigat ng pinapasang dalahati. Naghihingiag si kanyang puso ng winasak ng isang taong walang sariling panindigan. Hindi siya mapalagay. Sarisaring isipin ang

gumugulo sa kanyang isipan. Nagulangat siya sa pagmumuni-muni nang maulingin niya ang matungog na dupikal ng kampana sa simbahang di kalayaan. Sa wari niya'y noon na ang buhay ng paglising ibidni ni Dan at ng babaing napili nitong

pakasalan. Yaon na ang simula ng kamatayan ng kanyang pag-big. Napaangat ang namimigat niyang ulo at tumanaw siya sa simbahan.

—Ikakasal na si Dan... —ang tila baliw na nasambit ni Cely na tinakpan ng dalawang kamsy ang mga taysa. —Dan... Dani!

Magkasintahan sina Cely at Dan. Si Cely ay isa nang matagumpay na manunulat noon, samantalang si Dan ay isa lamang sa mga karaniwang korista sa isang sa-mahan sa tanghalan.

—Ibig ko na yatang umalis

Marupok na Puso

"NANGILID ANG LUHA NI CELY AT NAGPATULUY SA PAGHAKBANG NA PATUNGO SA ALTAR..."

sa aking gawain at humanap ng ibang trabaho, —ang madales masabi ni Dan kay Cely. —Malit na ang aking kinikita ay tila hindi pa ako asenso.

—Bawag kang mawawalan ng pag-asa. Alalahanin mong nasa pagtitiyaga ang

tagumpay. Malay mo kung bukas-makalawa ay bumit ang kaligayahan mo.

Lumipas ang mga araw. Si Cely ang naging taglaw sa landas ni Dan. Siya ang nagbibig inspirasyon ni Dan. Laging sininistig ni Cely sa paghayaan nito ang malinam na artikulo ukol kay Dan. At sa wakas, tinanghal naman si Dan na isang sensasyonal, matagumpay na mang-aawit. Nagkamit siya ng tagumpay at dinunog ng mga tagahanga. Pinag-gawan siya ng mga lalo pang malalaking samahan.

—Utang ko ang lahat ng Ito sa iyo Cely, —ang misa-say' nasabi ni Dan sa kasintang.

—Walang anumang, Dan. Ang tagumpay mo'y tagumpay ko rin, —puunong-puunong ng pagmamahal na sagot ni Cely.

aga, naspabalitang ikakasal na si Dan na siyang labis na dinaramdam ni Cely.

Lumipas ang ilang buwan. Isang araw, sa simbanan ding Iyon, ay puting-puti ang kasuotan ni Cely. Ikakasal siya sa isang karapat-dapat magmay-ari ng kanyang puso. Nang tumugtog na ang organo ng "Ave Maria" at humakbang siyang patungo sa altar ay napatada siya nang makita sa isang sulok ng simbanan ang lalaking hindi-hindi niya maliit-mo. —Si Dani! Buong kapamitang nakatigil Ito sa kanya. Muling nabuhay sa alaala ni Cely ang nabasa Iyang hindi pagkakatuul ng kasal ni Dan sapagka't hindi sumipog ang babae. Dinaramdam niyon ni Dan at unti-unting bumagsak ang pangalan.

Nangilid ang luha ni Cely at nagpatuloy ng paghakang patungo sa altar, kasabay ang lalaking natitiyak niya, higit na karapat-dapat sa kanyang pagmamahal.

—O, Dan... —pabalug na nasaal ni Cely —Kung hindi lamang naging marupok ang iyong puso, disin sana'y ikaw ang lalaking kaakbay ko ngayon... * * *

—Carmencita Reyes
14 na taong gulang
2230 Miseroclerida
Sta. Cruz, Maynila

KARIMLAN...

"WALA NI ISA MANG BITUIN; LAGANAP NA ANG KARIMLAN."

LUMULUBOG NA ang araw! Unti-unti nang namamalam ang liwanag na nagdadulot ng buhay at ligaya sa daigdig na iyong ginagalawan. Tunay na ang tanawing ito ay isang inspirasyon sa mga mapangaraping diwa ng mga aleasd ng sinina, subalit para sa isang katulad mo... isang sawi... ang kahulugan niyan ay isang bagay: ang ganap na paglatag ng dilim.

PARANG hung kailan lamang, itaw ay isang tanag na mag-aaral sa mataas na

paaralan ng inyong bayan. Hinagudog ka ng iyong mga magulang na nagdanas ng di-kakaunting hirap magkapatulong ka lamang sa pagtuklas ng karunungan. Malaki ang pag-asa sa iyo ng lahat sapagka't kinikitaan ka ng pambihirang katalinuhang mahirap mapantayan ng iyong mga kamag-aaral. Nangunguna ka sa iyong mga kaklase sa alinmang asignatura, lajuna sa gramatika at at matematika. Sa mga nauukol sa siyensya ita magkasig pagbibigay ng mga kurukuro ay hinahangaan ka rin

ng lahat. At nakatapos ka ng pag-aaral sa pamamagitan ng pagpupunyagi ng iyong mga magulang.

Nguni't ano ang ginamit mo sa kanilang pagpapagpog at pagpapakahirap? Wala. Bagkus pa nga ay iniwan mo sila at suklat!

Nahikayat kang sumanga sa isang magandang dalaganag buhat sa isang mayamang angkan, sapagka't ipokikilala ka raw sa mataas na lipunan bilang tagapamahala ng kanilang kabuhatan. Tuluayan mo nang nakaligtan ang mga magulang mo sa iyang naspakasakit upang makarating ka sa iyong kinaroroonan.

At nagtagumpay ka naman. Yumaman ka at nagkamit ng limpak-limpak na salapi.

Nagkaroon ka ng sarili mong simbanan at ng isang magarang kotse. Napsapiyo ang kasaganaan at kariwasang noong una'y ninais mong makaman.

Subalit namali ka ng hakbang. Nagpapalating ka sa kaligayahan. Nagbumabak ka

sa mga pangangibing allawan at napabayanan sa iyong kalakal, gayundin ang iyong katawan.

Ngayon ay nagisista ka. Nasaalala mo ang iyong mga magulang. Kung makabalik ka lamang sa kanila! Nguni't huli na. Wala ka nang mukhang maharap pa sa kanila, pagkatapos ng lahat.

LAGANAP NA ang dilim. Magsasakit kang maririnig

ang huni ng kulliglit. Wala ni isa mang bituin sa langit. Madilim na madilim ang kalawakan.

Samantala, sa isang barong-barong, isang kinapal ang nakapayo sa tabi ng binilang. —Matamias... wala nang bunay... * * *

—Nestor L. Labros
14 na taong gulang
Quezon Pk High School
Lucena, Quezon

Pitak ng "Ito Ang Aking Akda"
Magasin ng Bagong Buhay
Gusaling Times, Florentino Torres, Maynila

G. Patungot:
Kalakip po nito ang isa kong akda na may pamagat na _____

Pangalan _____ Edad: _____

Tirahan o paaralan: _____

Mga Paboritong Awitin

LET ME BE YOUR
TEDDY BEAR

(RCA Victor Record —
Elvis Presley)

Baby let me your lovin'
teddy bear
Put a chain around my
neck
And lead me anywhere
Oh let me be your teddy
bear
I don't want to be your
tiger
'Cause tigers play too
rough
I don't want to be your
lion
'Cause lions ain't the kind
you love enough
Just wanna be your teddy
bear
Put a chain around my
neck
And lead me anywhere
Oh let me be your
teddy bear
Baby let me be around
your ev'ry night
Run your fingers through
my hair
And cuddle me real tight
Oh, let me be your
teddy bear

—oOo—

LET ME BE LOVED
(Capitol Record — Tommy
Sands)

Let me be loved
Let me be loved
Let someone care for me
Let someone offer her
hand
And please let her heart
understand
Once someone smiled.

looks like a child
And though I try, I can't
understand
Life was so wonderful
then
Let me be loved again.

—oOo—

MY PERSONAL
POSSESSION

(Capitol Record — Nat
"King" Cole)

You are my personal
possession
You're mine alone
You, are my personal
possession
My very own
Nobody else must miss
you but me
Nobody must dream of
you but me
Nobody else must kiss
you but me
And nobody else must
love you but me
You're my personal
possession
That's what you are
You're my magnificent
, obsession my lucky star
I own you exclusively,
darling you belong to
me
You're my personal
possession, my precious
love.

—oOo—

THE MYSTERY OF YOU

(Mercury Record — The
Platters)

You smiled at me and I'm
years to command,
I own mine of the touch

of your hand
And though I try, I can't
understand
The mystery of you
You seem to share every
mood that I feel
You're like a dream that's
too good to be real
Why do I scheme in vain
to reveal
The mystery of you
You have a haunting alone
that finds me
A magic you alone possess
What is this fascination
that binds me
A willing slave to your
caress
You hold me close and the
thrill is so new
Your lips meet mine and
they give me the clue
They say in time, I learn
the answer too
The mystery of you.

—oOo—

AKALA KO'Y TUNAY

(Globe Record—Larry
Miranda Ben at Ading)

Hatinggabi uong ako'y
nananginip
Sa kandungan mo irog
ko'y nakahilig
Ng magising ako at aking
hanapin
Akala ko'y tunay ang
panghinip ko sa iyong
kandungan
Bakit napapawi liwayway
ng buhay
Kung bigo rin lamang ang
pagsubong niyo
Mabuti pang ako'y
tuluyang pumanaw.

BABALIK...

KARUGTONG

—Oo nga, —sagot naman ng Kasama na medyo napahagikik, —nguni't higit na gusto ko ang ginagawang pagganap niyang si Johnny Cruz. Natural na natural ang kanyang mga kilos.

Tumingin si Luisito sa dalawang lalaking nag-uusap. Napangiti siya sa kanyang sarili. Siya man ay humahanga sa dalawang artistang tinurap ng mga iyon. Napansin niyang kakaunti na ang mga tao sa loob ng sinehan kaya tumayo na siya at tinungo ang pintuan.

Mabilis siyang sumakay sa unang bus na kanyang nakita na pagawsi sa kanilang lugar. Habang matatagpuan siyang naguko sa loob ng sasakya'y naaalala niya ang bodahin na kapapanood. Napatapatwa na siya sa kanyang sarili kapag naaalala niya si Tospooy sa mga kawakunan nitong sina-

gawa sa ibabaw ng tanghalian.

Malamig ang simoy ng hanging dumampi sa mulcha ni Luisito nang siya'y bumaba sa tapat ng kanilang tahanan. Hinuhuni-huni pa niya ang masayang tugtugin ng can, can habang bigabagat ang madilim na nilang bakuran. Nguni' bigla siyang na-paudlot sa makapasok ng pintuan nang makita niya ang kanyang mga magulang na nasa salas. Waring sadyang hinhihintay siya. Nagbabasa ng pahayagan ang kanyang ama. Nag-sagantsilyo naman ang kanyang ina. Napasilyap siya sa malaking orasan niya na nasa salas. Ganap nang ikatlong ng gabi ang ibinahid ng oras. Ang inyang na nilakha ng kanyang sapatos sa makintab na salib ay sa-hay na nagaangap ng ulo ng kanyang ama't inapit it at ang mga ito'y tumunaw sa kanya.

—Ima, magaling, —nang-tuyam

ang tinig ni Don Miguel. Tumayo ito at dinukot ang balsa-de-relos —Anong oras na ngayon? Saan ka na naman nanggaling?

—Nakayag po ako ng aking kamag-aaral sa isang handaan, —pangang-wiran ni Luisito. Matagal niyang tinigtan ang relong pambulsa ng ama na sa tawag gagabihin siya ng uwi ay siyang tinigtangan niya. Naisalob tuloy niyang pang nagkaroon siya ng pagkakaatay ay babasagin niya ang relos na iyon.

—Magaling ka rin namang mangat-wiran, —may pangungutuyang tugon ni Don Miguel. Sumod-sumod ang ginawa nitong paghitiit sa tangang tabako. —Ba, sa tanda kung ito'y oli mo na ako, maari pang paglakuan Alam kung hindi ka na naman puma-sok ngayon.

—Sino ho ang nasaabi sa inyo? —nagulumihanang tanong si Luisito.

Hindi niya lubos na maisip kung sino ang laging nagsumbong sa kanyang ama kung siya'y nagpapalaya sa unibersidad na pinapasukan.

—Glas'ti alam ko ang mga ginagawa mong kalokohan. Siyapa na li-mang ang pagkakaroon natin ng isang kapitbahay na kamag-aaral mo.

—Si Mely na naman! Lekat na Mely, yon, a, —bulong ni Luisito.

—Ano kamo? —singhal ni Don Miguel sa anak.

—Wala ho!

—Tayo nga, Luisito, e ma-uzap na mabuti —wika ni Don Miguel na napano sa isang sofa. —Alam ka at ngayon tayong pag-uusap.

—Pabayano mo manang kumain siya, —noon lamang sumabid sa usapan si Donya Carmen. —Teka! E tinurap ko kung mabuti ang ginagawa mo.

(Sundan sa pagbabalik)

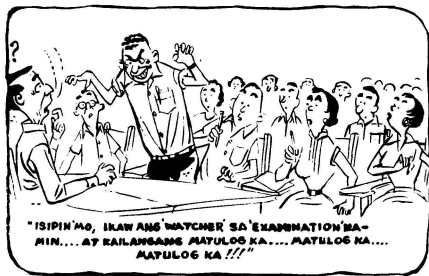
"CLASS, NO WONDER, UMUBO NANG UMUBO SI MR. DAGITDIT KAHIT WALA SIYANG SIPON. MAKAMING MABABASA SA KANYANG PANYO."

BUHAY-BUHAY

NICANOR DE ESQUIVIAZ

"CHUCHI, NAGDUDUDA NA ANG TITSER SA LYRICS NA IPIPAKAKANTA NATIN SA PRAKTIK NG KA-GANG NATING 'ROCKROLLERS!'!"

"ISIPIN MO, IKAW ANG WATCHER SA 'EXAMINATION' NA MIN... AT KAILANGANG MATULOG KA... MATULOG KA... MATULOG KA !!!"

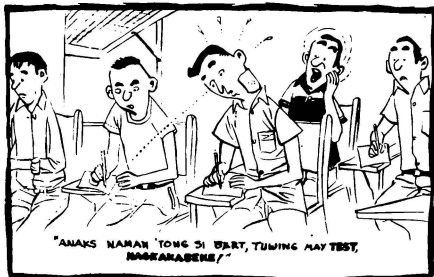

"MAM, SABI KASI NYA NASA DULO NG DILA NYANG ANSWER, E!"

"Eksaminersiyon"

"BASTA PAG TAG, 'YES' ANG ANSWER D'YAN?"

"AMAKS NARAN TONG SI BERT, TUNING MAY TEST, INKORABEKE!"

"MAM, DI AKO MAKAKAKUMA NG TEST! BECAUSE MAM, NAGLALING NA NAMAN ANG TATAY KO AT NANGULO SA BAHAY KAGABI. DI AKO NAKA-PAG-REVIEW MAM... HU-HU-HU!"

along gagawin. Kung kayo'y isang maginoo ay ihiligtis niyo ako, at ipinangangako ko sa inyong bayaran ko sa inyo ang inyong salapi.

Hindi na napagpatuloy ni Femy ang kanyang pagasaalita sapagkat mabilis na siyang niyapog ng lalaki at pinipilit na hagnan. Ngunit nanlaban ang dalaga at nagsisiyaw.

—Walang tutulong sa iyo rito! —ang maring turing ng lalaki. —Ikaw ay isa nang hilanggo. Mabuti pa'y magpahuhod ka na nang hindi ka masaktan.

Patuloy ang panggagahas ng lalaki. Ngunit patuloy rin ang pakikipaglaban ni Femy. Minsan na siyang ginahasa at raliestas niya. Naniwalha siyang hindi siya mabibigo. Ang lakas ay hindi laging nagtatagumpay. Maliwanag at buo ang pag-iisip ni Femy. Natitirak niyang siya'y nanilo at dapat siyang makawala sa siyong yan.

Nang malapit na siyang matubal ng halimaw na lalaki

ay nasalaala niya ang ginawa niya kay Don Rosario. Kinagat niya nang marinang dibdib ng lalaki at halos buro naon ang kanyang mga ngipin. Napasigaw ang nasaktang lalaki at siya'y nabibilwan. Sinumantala ni Femy ang pagkakatapon. Nasulapnan niya ang plorera sa ibabaw ng bagag. Mabilis niya itong sinungogpan at buong tinding ibinalita sa lalaki, na hindi nakailag at tinamaan sa ulo. Nakita ni Femy na napasusbob ang lalaki. Pinaasimulan na siyang luwakan ang lahat ng bigas na kanyang madampot at walang putumanggang ibinalibag sa lumikha ng malakas na ingay. Si Donya Paula na nangibis na nabalisa ay tumakbo sa ibaba upang humingi ng tulong sa kanyang mga bantaan. Nasulobing siya ni Gorio at ang tulong kasama niya.

—Gorio, Gorio, madali kayo! Malaking eskandalo ang ginawa ng babang dinala niyo sa akin!

—Bakit po, Donya Paula!

Ano po ang nangyayari? —at ang apat na upahan ni Donya Paula ay matuling umakyat sa itaas.

Narinig nila ang malalakang ra kalubog sa silid. Sinkaran sa himlak nila ang pinto. Nang ito'y mabuksan ay nalilita nila si Femy na nanililisk ang mga mata, samantalang ang lalaking naglangkang humalay sa dalaga ay nakasusbob pa at tumutulo ang dugo sa ulo. Nakilala ni Femy na ang apat na lalaking yaon ay siyang nagtaka sa kanya.

—Kayo! Mga tulisan! —at ihahalibas ni Femy ang isang silyang kanyang kawak.

Maliksing kumilos sina Gorio at binaliti sa kamay ang dilaga.

—Oo, kami'y mga tulisan! —ang pangit na tugon ni Gorio. —Pagbuhaynan mo ang ginawa mong ito!

Ano man ang gawing panlalaban ni Femy ay wala nang nangyari. Napipilian siya ng lakas ng apat na lalaki at siya'y pilit na isinakak sa kama.

—Sige! —ang utos ni Donya Paula. —Parusahan niyo ang silbihang iyan!

Subali't walang ano-ano'y may mga lalaki nang marahas ra pumapanhik sa hagdanan. Ang dumating ay anim na lalaking pinangungunahan ni Mr. Reyes. Kasama nila si Rita na siyang nagpatog ng kinawang pakana kay Femy. Si Rita'y napilitang magpatog kay Mr. Reyes, ng kanyang kasalanan dahil sa mahigpit na pagsiyasad sa kanya. Si Mr. Reyes at ang anim na lalaking dumating ay maliksing sumalakay kina Gorio na nag-sipagtanggol naman nang buong tapanan.

Sa loob ng may kalahating oras ay nagkaroon ng malaking labanan sa loob ng tagahang yaon. Ang pangit ni Mr. Reyes at ang panig ni Mr. Gorio ay nagsagupa hanggang sa magkasakitan at magkasugat. Nang mapilian ang mga taunan ni Gorio ay kinuha ni Mr. Reyes si Femy.

—Nasaan ang Donya Pau-ling iyan? —ang usisa ni Mr. Reyes. —Sige. —ang utos sa mga kasama. —hulihin ang kabiserane iyan at pawalan ang lahat ng mga babang ipinangangalakal niya.

Ngunit si Donya Paula ay

hindi na nita nakita. Ang babang mangangalakal ng la-man-ay tumakas at hindi nita malaman kung saan nagtago. Ang may sampung babang makukulong sa kama ay pinatayang laala ni Mr. Reyes at pagkaway'y nagsilal na sila, kssama sina Femy at Rita. Ila-numbong ni Mr. Reyes sa pulis-ya ang nangyari. Madaling kumilos ang ilang pulis, ngunit nang sumating sa babay ra pinangyarihan ng gulo ay wala nang sinumang dinatnan, Nakita ng maykapangyarihan ang naghambalang na mga kasangkapan. Binatayan ang ksera at ang mga masamang-loob. Subali't natapos ang madagmag at hanggang sa kinabukasan ay walang rampungpan sa kumilos. Nang sumating sa kama si Rita at Femy ay isiniwalat nila ang buhong katotohanan. Si Rita ay hinuli ng mga pulis at dinala sa himpilan upang ipagharap ng kaukulang sakda. Si Femy ay naiwan sa klub ni Mr. Reyes. Iniaisa-isa niyang ibalita ang ginawa sa kanya ni Donya Paula at ang pakikipaglaban niya sa halimaw na lalaki. Ipinangako ni Mr. Reyes na ipasusig niyang lalalag ang mga salarin.

Ang mga lalaking kinasundot ni Mr. Reyes ay ginantimpolanan at pinasalamatan.

—Salamat sa inyong tulong, ang sabi ng tagapamahala ng klub. —Kung hindi sa ating pagdating ay napabilang sana si Femy sa mga sawimpalad!

—Wala kayong asalalahanin, tsip. —ang sagot naman ng mga tinukoy. —Sa lahat ng sandali ay nakahanda kaming tumulong sa inyo.

Nang makaalis na ang mga kssama ni Mr. Reyes ay muling napagdi-dili ni Femy ang nangyari. Sa kanyang buhay, Minsan pa niyang natunayan na ang Maynila nga pala'y isang lunsod na masaya, ngunit magulo at napangantib. Ibig niyang pag-sisihan ang ginawa niyang pagtatanan sa kanyang Tita Isabel. Datapuwat siya rin ang sumasagot na wala siyang dapat ipagisai, kung hindi siya tumakas ay nabulog na rin siya sa isang Don Rosario ng hindi niya inibig kailanman. Wala siyang naibubuntanghi-ninga kundì mahirap nga pala ang lubos na uila. At siya'y nagpalha. Naguina niya at tinangisan ang kanyang mga magulang na maloon nang inihawalay sa kanya ng malupit na kamatayan.

(Mahuli pa kays si Donya Paula at ang pangkit ni Gorio? Magpatuloy na kaya si Femy sa kanyang paglilingkod sa klub? Ano pa kayang mga nangyayari ang nehi-hindi sa kanyang mga kasapalaran? Huwag kalisitan ang susunod na labas ng no telang ito.)

(PULITLO)

MASANGANANG ANI NG BIGAS SA PORMOSA

An, Malayan Tsina ay kasatukeyang nagtatamasa ng pinakamalaking ani ng bigas sa kanyang kasaysayan — 1,264,000 tonelada metrika. Makikita sa unang larawan sa taas ang ilang mangangagap sa Tatchuen, Taiwan, sa antalang nagsisilang ng palay. Ang karaniwan sa mga inangit ito ay dinadala sa daungan ng Keelung (Ibalan). Larawan at itaas-karga sa mga bapor upang malutas sa ibang mga karatig-bansa. Ang Hapon ay siyang pinakamalaking umangkat ng bigas sa Malayan Tsina.

"forget-me-not"

KATHA NI BEA REVILLO

KA-3 LABAS

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

ESTRELLITA ANG PANGALAN KO...

AKO NAMAN AY SI EDGARDO, ALING ESTRELLITA, AT KUNG HINDO NAMAN MAGISING PRINGIT PARA SA INYO AY SUMAMA KAYO SA AKIN PARA MAKAKAIN IKOTO NANG HUBO AT NANG MA-PAWI ANG INYONG GUTOM.

INI NI NAKATANGI ANG DALAGA SA ANKAY NI EDGARDO, NGUNIT NANG MAKAPANHIK NA BILA SA DAMAY AT KAPUWA SA NAPA-TIGI SA MAY FINTANAN NANG...

BAKIT NAGPAPAREHIK KA RITO NG IBANG TAGO, KUYA? HINDI BA SIYABI KO NANG AYOYONG MAGSASAMA KA NG KAHIT SINO? ...SALALISIN MO SIYA? PAALISIN MO SIYA...

BELEN... HUWAG KA NA- MANG GANYAN? KAHAYA-HIYA SA ALE?

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

WALA KAYONG AALALAHANN... SALAMAT SA INYO?... PUMABOK KAYO... MAGPAPA- HANLA LANG AKO SANDALI NG PASKAWI?

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

...SALAMAT NA LAMANG AT WALA NAMANG NAPATAY SA MGA NARSA SIMBARANI... AT NAKALALIGSA DIN AGO SA MASA-MANG HANGARIN NG MGA TULISAN P. MANDA AKO?... KAYO NA BANLA ANG BAHALANG MAGPAPALAMANG SA AKIN?... TALAGANG GUTOM NA GUTOM NA LANG AKO KAYA...

"Hindi Kita Malilimot"

Pagtatapat ng isang dalagang-nayon

kay Benito R. Cadiz

Itô'y kasaysayan ng isang pag-ibig na

maitatangi sa karaniwan at magsisilbing

halimbawa ng mga pusong nagmamahalan

MAGDARAPIT-HA P O N na naman. Di na magtatagal at muling lalatang ay diilim. At ngayon, si Selina ay muling nakadarama ng lungkot at pangungulila.

Ang pagdala ng dapit-hapen ay may inihalatid sa kanyang puso na malunogtok na gunita. At di niya magiingat ang pagpapakilala ng kanyang dibdib, ang pagpatak ng kanyang luha.

Natandaan pa niyang dapit-hapon din noon nang, sumipot sa kanilang nayon ang isang lalaking nagyon'y bahagi na ng kanyang buhay.

Sinasamtan niya noon ang sinampay sa loob ng kanilang bakuran nang makatawag ng kanyang pansin ang isang lalaking nakatayo sa kanilang harap-bahay. Naka-diyaket ang lalaki, nakataas ang tuwelyo ng kamisadentado at sa unang tingin pa lamang ay mahihinala nang may taglay na malaking suliranin.

Nagkatama ang paningin ni Selina at ng lalaki, at sa pagtataka ng dalaga ay lumapit sa kanya iyon.

—Aling ano, —marahang sabi ng lalaking ang tinig ay nakikiusap, —maari po bang humingi ng tulugan sa inyo?

Hindi nakasagot si Selina. Alangang natokot siya at alangang nabigla sa tinuran ng di kilalang harap.

—Para na niyong wala ay tulugan niyong ako, —muling pakiusap ng lalaki. —Akô'y isang padpad sa pook na ito. Wala akong kalilata at wala akong malamang sukot magpapalipasan ng gabi...

Hindi pa rin makimik si Selina. Hindi niya malaman kung ano ang talagang nais ijuksap ng lalaki.

—Kung maari sana, tuluton niyong sa inyo na ako

magpapaan ng magdamag. Isang gabi lamang, nalis na rin ako bukas...

Noon lamang nasuwawan ng dalaga ang nais mangyari ng lalaki. Hindi siya nakasagot. Hindi niya malaman kung ano ang sasabihin niya. Kung tanggapin keagad niya ang lalaki ay parang natakotot naman siya. Hindi pa niya kilala iyon. Natatokot din siyang baka masamain ng kanyang ama ang kanyang gagawin, at kagalitin siya pagdating nito mula sa bukid. Wala pa sa bahay ang kanyang ama. Ang kapulid niyang lalaki at ang kanyang ina ay nasa bayan at namili ng ilang pangangailangan. Wala siyang kasama noon sa bahay.

—Natatokot marahil kayo sa akin... —bussag ng lalaki sa kotahimikan nang mahalata ang tila alapaap na kalooan ng dalaga. —Huwag kayong maglalala. Hindi ako masamang tao. Iriinoy lamang ako dito ng pangyayaring hindi ko nalawans. Kaya labis kong ipagpapasalamat at tanawing malaking utang na loob kung akô'y matatagap nangyong patuluyin sa inyong tabanan kahit sa magdamag na ito lamang.

Parang nanitig ang kalooan ni Selina. —Maari ba bang hintayin muna natn ang aking ama, ang asahi ni Selina pagkaraan ng ilang saglit. —Wala ho akong kasama ngayon sa bahay. Nagsilas silang bahat at hindi pa dumaraming Lahak naman mangging patuluyin.

Kusang ibinitin ni Selina ang kanyang pagpasaleta. Nauuawan naman ng lalaki ang ibig niyong sabihin.

—Patawarin niyong ako. Naging mahilig na pala ako sa aking pakiusap nang di ko na

muna inisip ang sa ganang inyong pagpito. Dito na muna ako rin ako bukas...

Marahang tumalikod ang lalaki at turayso sa may pagkatapas ng bakuran nina Selina.

Nang dumating ang ama ni Selina ay kinusap ng dalaga. Ipinagtapat niya ang tungkol sa pakiusap ng lalaki. Gaya ni Selina ay tinubuan din ng pagkaawa ang kanyang ama, at bagaman parang alinlangan sa kalooan ng lalaki ay malugod itong pinatulo matapos kausapin.

—Kayo na sana ang bahalang magpapasaleta sa aming kahitapan, —wika pa ng ama ni Selina, si Mang Teroy, nang mapapahinga na nila ang lalaki.

—Tinatanaw ko pong napakalaking utang na loob na di ko malilimot ang pagtanggap niyong sa akin. Pipilitin kong makaganti naman sa inyo sa ibang araw, sa ano mang paraan. Raul po ang pangalan ko, kung mayroon kayong ipag-uutos...

Ang kagalang-galang na anyo at maginooing pagpasaleta ng lalaki ay nakapawi sa bahagyang pangamba nina Selina. Wala silang dapat ikatokot sa kanilang pangambin. Mukhang maliit at mabuting tao, siyempre siya. Sa kabila ng anyong tila balisa at di mapalagay. Nang dumating ang ina't kapatid ni Selina na napasa-bayan ay hindi rin nagbinala ng masama sa pagtatao ng lalaki o ni Raul.

Tinubuan din siya ng pagkaawa dito, laluna nang kusang ipagtapat ang mga pangyayari kung bakit napadpad doon.

—Nakaaawa ko ang isang anak-maymang karibal sa panginabing ng isa kong kapatid na binata, at akô'y pinagbantaan, —pagtatapat ni Raul, na isa rin daw binata. —Sa simula'y hindi ko pinansin ang pagbabantang iyon. Nguni't kaninang umaga, nang magkatagpo kami sa may Sta. Cruz ay magpapalitan kami ng maitin na salita dahil din sa kanyang ginawa. Minura na lamang ako at sukot. At dahil sa akô'y isa ring lalaki, hindi ko natanggap ang pag-alimura niya sa akin na isinama pa ang aking mga magulang at kapatid. Muli kaming nagkasuklatan ng lakas. Sa pag-away namin ay nasapol ko ng suntuok sa may sentida, na bulagta at hindi na kumilos. Nangbuntuhingina ang lalaki bago napatulo sa malungtok na pagpasaletay.

—Aywan kung ano ang nangyari sa akin. Sa takot kong baka nakamatay ako ng Wala akong malamang patunguhan, kaya sumakay na lamang ako sa isang trak. Dito naging ang nakatutulong... —Pero bukid ka naman tumakas? —sabi ng ama ni Selina. —Lalong masama ang ginawa mo. Kung nadingrasya tao ay maliis akong tumakas. —Ang tanong iyon ay higit pang pag-uusigin ng batas pagkit' inangko mo pang ilihim ang pag-uusig pagkaskasala.

—Iyan nga ho ang hindi ko malaman hangang sa mga wala na ito. Ang tao po pala nga ang gabi. Sa kabila ng akirang paglalataki na di naman masasabing duwag at takot huwag na ano mang pangyayari, ay kung bakit nawalan ako ng loob sa pangyayaring iyon. Ewan ko ho, hindi ko mapalipawan. Parang kinatatukot ko ang pag-uusig sa akin ng may kapangyayari kong nakamatawag niya ako ng tao. At mawala kong kung akô'y lakas, bixi maligtasan ko ano ang mag

perusong naukol sa akin.

—Maari, sa batas na tao. Nguni't sa bata ng Diyos, hindi ka makatatatas saan ka man punuuto, anak, —may himig payong sabi ng ama ni Selina. —Kaya kung ako ikaw, laharpin ko ang katotohanan. Tady ay hindi mo naman sinasagot at kusang ginusto ang pagkayahanok ng iyon, na kaawa, sakali mang nakadigrasya ka nga. Siya ang umuuna at ipinatanggol mo lamang ang iyong sarili...

Hindi nakasagot si Raul. Pansayaw, nang mapansing parang sinusukat siya ng tinig ng mga kaharap ay saka muling nagsalita.

—Masaring may katwiran kayo. Pag-saralan ko ang inyong payo. Nguni't ngayon ay dito na ho mung ako magpapapaan ng gabi...

Sa paghabapanan sina Selina nang gabig iyon ay bahagya nang napiliti maiisalo si Raul. Parang hindi ito makaganti. At nang matutulo na ang mag-anak ay si Raul na ang kusang nagmungkahi sa labas na lamang siya matutulos, sa may pagkalabas ng maliit na balkon. Hindi napiliti si Raul nang Mang Teroy wala sa loob na mahiga, sa kabiti ng anak nitong binata.

Kinabuhusan, maaga pa ay gumising na si Selina. Gaya ng muling nagdali ay siya ang muling nagmungkahi ng kanilang agawan. Bago siya nagtungo sa kina ay sinilip ang kanilang pangambin. Parang gimbal ang kanyang dibdib nang matatag wala sa balkon si Raul. Mula sa ibang binuksan niya ang pintos at nagpangalaga. Naxita niya ang bangkumot at unang ginamit ni Raul nang naxtagang gabi. Mangingat na nakatipok na mag-iyon at nakapagpatos sa isang siya sa may pagkala-

ANG PAMBANSANG SULIRANIN . . .

KARUGTONG

kasalan ng mga mamamayan.

ANG MGA PRODUKTOR ANG PUMAPASANG BIGAT NG "EXCHANGE CONTROL"

Kaugnyang mga inilahad nang dalihan, maliwanag na ang mga kontrol ay nagdulot sa bayan ng mga kapinsalaan. At ang lung nappinsala ay ang mga produktor na nabubuhay sa mga "export products" o mga benta nung iniluhaw sa ibang bansa. Mababangit na isang halimbawa ang umiiral na pamilihan ng kopra. Ang kasalukuyang halaga ng pamilihan ng kopya ng kopra noong 1956 sa Laguna, Quezon, Camarines at Dabaw at iba pang loko na may niyugan ay ₱26.00 ang isang kilo. Ang halagang ito ay silsumod na ibinabawag ng mamamaling Amerikano ng \$120.00. Dahil dito ay makukuro na napakababa ang halaga ng kopra. At ang sanhi ay ang ginagawang paghahala ng gawin ng Banko Sentral ng \$13.00 ay katumbas ng ₱26.00 ulam, samantalang sa malayang pamilihan ang tunay na halaga nito ay ₱39.00 kung di man ₱52.00. Kaya kung walang "exchange control" ang halagang ito ay hindi ₱2 sa \$1 kung ₱3 sa \$1 o kaya ay ₱4 sa ₱1.

Kung isaasalang-alang na ang mga produktor at ang mga magasaka ang siyang pinakamaliboy na haligi ng kabubayhan ng isang bansa, sapagka't ang lahat ay nabubuhay sa pamamagitan ng kanilang mga ani, samantalang ang mga importador o mga mga mangangak na bukininabang sa "exchange control" ay mabilang sa daliri — sa isang salita ay kaunti — na maliwanag na makukulong ang diwa at kahulugan ng "exchange control" ay nagdulot ng biyaya sa ilang tao lamang at pumipinsala sa nakaraming mamamayan. Sa malingkang paliwanag ay walang ibang nakatambag sa "exchange control" kundi iyon lamang mga taong mairunong manuyo at "magpapalabas" vika nito, sa mga na binatag ng pagpapalabas ng mga produktor. At kung pekasiurin ay ibayo ang kapalibog na mga masasaka sapagka't bilang mga maninili (consumers) ay nappiliilang sumunod sila sa matatas na halaga ng mga pondo,

Lahat ng ito ay mga suliraning bunga ng kawalang katagayan sa pananalapi ng bansa. Ang matatas na halaga na mga bilihin ay ang pagpapalari ng iba't ibang kontrol ay hindi siyang mga pangunayng sulirarin. Iyan ay mga kapatid na sulirarin lamang at ang pinakapangunay na mga sulirarin ay ang kabababan ng halaga ng salaping Pilipino buno ng tinatag na "inflation" o "pagbababant" sa salapi na nagagawa sa pamamagitan ng paglimbag at pagpapalabas ng mga salaping papel na walang laang panapat na pilak o dolar.

Hanggang hindi niluluana ang suliraning ito no siyang nagbubunga ng pagtatas ng halaga ng mga bilihin at pagkakaroon ng iba't ibang kontrol ay hindi matatamo ang pinangarap na katatagang pangkabuayan ng bansang Pilipino. Kung namamaling hindi na marami ang mga salaping papel na nakakalat kaysa pandaigang dolar ay hindi unlad ang bayan sapagka't mababa ang uri ng salaping papel na ginagamit ng mga mamamayan kaysa halaga ng mga bilihin kanilang kailangan na karamihan ay nanggagaling pa sa ibang bansa sapagka't walang suportang produksiyon ang Pilipino.

Pagbakas sa nakaraan, bago nagkadigma ay wala pa ang Banko Sentral. Ito'y itinatag ng Pamahalaan pagkatapos na lamang ng digmaan sa pamamagitan ng Batas bil. 265 ng Republik na pinagtibay ng Koogres noong Hunyo 15, 1948.

Ang tungkuling ipinatutupad ng batas na ito sa Banko Sentral ay ang pangangasiwa sa pangangalaga sa pananalapi ng bansa. Ngunit, sa likod ng dalisay na layunin ng batas na ito ay ipinarratagang ng ilan na may mga pagbabalotayong mangagapan. Sapagka't umano'y may ikinukubling layunin ang batas na palarin dito ang, tinatag na patakaranang "managed currency" kung kaysa binigyan ng malawak na kapangyarihan ang Banko Sentral na makapaglimbag at makapagpalabas ng salaping papel kahit walang laang panapat. Ang pangarap ito ay isang maliwanag na "inflation" "pagbababant" sa salapi na sa ganap ibang ekonomista ay paglalambak sa bayan. Upang maikubli ang bagay na ito, siyempre ng ekonomista na ang Pamahalaan sa namamanging ng naturang Batas bil. 265

(Sundan sa pahina 39)

bas ng pintor.

Nang tingnan niya sa ibaba ay nakita niya ang binata na nagsisibak ng kahoy sa isang pangig ng kaburan. Saka lalang siya nakahinga-hinga nang maluwag, at di niya na paglabanag makadama ng isang pagkalugod sa kanilang pangunayng.

—Marunong di namang makilabag . . . —ang nabuong ni Selina sa sarili.

Sapagka't nakita ni Selinang marami nang kahoy na nasibak si Raul, kunwya hindi na niya pinansin. Nagtuloy na siya sa kusina at naghanda ng almusal. Nang pumabihang na lamang si Raul na dala na ang mga sinibak na kahoy ay saka nagtaka siya kunwari . . .

—Ba, ano ba naman 'yung ginawa ninyo' kayo pa ang . . . —Walang bagay ito, —sabi ni Raul. —Sanay akong magsibak ng kahoy sa amin.

Hindi katulad nang nagdang gabii, nang pilitin niya Selina na muling sumalo sa kanilang si Raul sa almusal ay nakakain na nang mabuti ang binata.

Hindi nagtagal, nang naghabanda na si Mang Teroy upang muling patungo sa bukid na kasama ang anak na lalaki, ay nagpaalam na rin si Raul.

—Maraming maraming salamat sa kagandahang-loob ninyo, Mang Teroy. —paliyag nang wika ng binata. —Ito'y hindi ko maliitong . . . At kung stalang hindi ako makababiyad, ang Diyos na ang babalang gumanti sa inyo. . .

—Saan ka naman pupunta ngayon? —naitanong ni Mang Teroy.

—Batalik na ito ako sa Maynila. Habarapin ko na ang katotohanan, gaya ng payo ninyo kasabi. Naisip kong tila dapat nga akong mag-okakalaki

sa pangyayaring iyon.

Malatpos muli't muling magpasalamat ay nagpaalam na ang binata. Inihatid pa siya ng miganak hanggang sa may kahada.

Hindi malaman ni Selina kung bakit parang malunok siya at nagsisikap ang kanyang dibdib nang lumalagak nang palayo si Raul. Ang isang gabing ipinansil ni binata sa kaniyang tahanan ay parang ikinalapit kaagad ng kanyang damdamin dito. Hindi niya malalaman kung bakit ita ipinangunul niya ang pag-alis ng binata. Sa ipinamalas na pagkalamag, sa kagalang-alang na anyo, sa ginawak pang pasisibak nang kahoy na tanda ng isang magandang kalobang marunong ding mangkilabag, ay kiriraludon niya si Raul. At ngayon ang binata'y umalis na pagkabaligtad ng madamang na panatili sa kanilang piling, ay nakadarama nga siya ng isang damdamin may kalangap na pinangunulita at panghinaanyang, na di naman niya lubuag malipalawang.

Nang maghapong iyon ay malimit matigilan si Selina. Parang hindi siya mapanuto sa paghapiro niya sa mga datang gawain. Si Raul ang laing nasa isa niya. Naitatung niya sa sarili kung tungtong lahat ang mga ipinagtapat ng binata. At kung tungtong, muli pa kaysa silang magkita? Kailan?

Nagtataka si Selina sa kanyang sarili. Hindi siya dating tayon. Wareng isang kababalehan ang pag-uukol niya ng isip at damdamin sa isang tolong non lamang niya nakilala. Neun't hindi niya niya binangad na ganap na pag-uukol ang kahulugan ng pagkubagong nadarama niya sa kanyang sarili. Hindi rin niya

iyon maunawaan, naisin man

iyon. Kinahapunang muli niyang sinasamant sa ang karlung mga damit na sinampay, ay nalanaw niya ang isang lalaking papalipit na naman sa kanilang bakuran. Parang binayag ang kanyang dibdib nang magsisino ng si Raul ang dumarating.

Saglit siyang natigilan. May pagtatakdang natipit lamang siya sa papalipit na binata. Bakit nagbalik? At bakit nang araw ding iyon?

At sa malabis na pagtataka ni Selina ay napatong pa ang isang pagtataka. Bakit parang naililigayan niya sa muling pagtatigil ni Raul?

Matagat na nanatiling parang pinatnda sa pagkakatayo ang dalaga, at kaysa lamang nappakisit ay nang lumapit si Raul at nakangiting magsalita.

—Salamat sa Diyos at naglamal ako ng akala! —ang wika ng binata. —Neun't nagbalik ako upang humingi uli sa inyo ng tulong, na inasakala kong hindi rin ninyo ipagkakail . . .

Hindi nakamik kaagad ang dalaga. Bagaman nais niyang malaman ang kahulugan ng sinimbi na pagpapasalamat sa Diyos ng binata ay parang hindi niya mabuko ang kanyang labi. Napatitig lamang siya sa binatag nakatigil din sa kanya na nangtingisap ang mata.

HUWAG KALIGTAAN ANG KARUGTONG NG KASAYSAYANG ITO NA BAGAMAT MAGANDA AT LIPOS NG PAG-IBIG AY MAGWAWARAS SA ISANG KALUNGKURANG MAGPAPATULO NG INYONG LUHA

TATAPUSIN

ni Antonio Ablaza

ALALA BA 'nyong si Bentot (Ben Cosca) ay mabusay lumangoy? Kung hindi, sasabihin namin sa inyo: oho, mahusay siyang lumangoy — maging sa ilog, sa dagat, sa batya o sa "swimming pool." Katunayan: ilang beses na siyang nagging bida sa langyuan. Mianay ay nang talunan niya sa "back stroke" ang isang kapitbahay nilang pilay na nagpasikat na makipagpustahan sa kanya ng langyuan. At minsâ'y nang masagip niya sa pagkalunod ang isang alanganin na kusang angkondunaran upon mayapog lamang ng kanyang matipunong mga bisig.

Ngayong ikuwento namin 'yan, tiyak na sa alam na niyang Pero, ang hindi pa n'yo nalalaman, ay nang minsang muntik nang malunod si Bentot, gayong mahusay siyang lumangoy.

Ayaw kayong maniwala? Naito, ikukuwento uli namin sa inyo.

Isang araw, noong bago pa lamang "sumisikat" si Bentot, ay nayakag siya ng isang kaibigan upon medyo "mag-cung marron" na paginung'ng serbasa. Mapagbigay si Bentot, laluna sa mga kaibigan. Kaya kahit na pagod na pagod siya pagka't nagagalang lamang nila sa isang lekseyon slyuting ay "nakibagay" siya sa kaibigan.

Napadpad sila sa isang restawrang magagandang mga babang tagapaglingkod. At mangyari pa, sapagka't mabilig din namang magtiti-llig si Bentot sa magagandang babae, laluna kung dagaga, ay nagtagal sila roon. Inabot sila ng gabi. "Groge" na ang kasama ni Bentot nang mangyayari umuwi. Matibay pa at buo ang tuhod ni Bentot sapagka't alalay lamang, 'lika nga, ang ginawa niyang paginung'ng.

Naglalakad na silang pangungo sa daanan ng "leje" nang sa isang modilim na parte ng kalsada ay salubungin sila ng tatlong lalaking di nila kilala na ang isa'y may takip na panyo sa mukha.

—Huwag kayong kikilos! —ang bala ng may takip na panyo, na tinunuan si Bentot sa hikod ng isang matulis na bagay.

—Summaryosep! Hold-ap ito! —pabulong na sambit ng kasama ni Bentot.

Hindi nasiraan ng loob si Bentot. Hinarap niya ang naglalala.

—Hindi tayo katala, mga padres! —

—Ahong di katalo! —sam-

bot ng isa. —Hala, talikod At h'wag kang ansa nang masama kung di mo gustong...

Malikasing tumalikod uli sa tatalo si Bentot.

—Kung katalo, e katalo. Pero, kung p'ora ang gusto n'yo sa amin, ang masasabi ko'y "broke" tayo ngayon! Ako, e talagang wala, at ito namang kasama ko, e maubusan sa pag-inom namang...

—H'wag ka nang marami pang abla! —anang may takip ang mukha. —Ikaw ang talagang kailangan naman!

—At bakit? Sa anong dahilan?

—Me kasalanan ka sa 'kin! Pero di ko na kailangan pang sabihin! Alam mo na siguro kung ako. At ngayon, e dumating na ang oras ng iyon pagbabagay!

Medyo nag-init ang punung-teng ni Bentot. Kawaway pala ang nagsiharang sa kanila. Kung ano ang kasalanan niya ay siyang di siya malaman. Ngunit' hindi na siya hinangad ng-ustisa. May pauna nang salita ang may takip ang mukha.

Hindi na raw kailangang sabihin. Kaya kabot pa.

—Timpn ni Bentot ang kanyang kaloban. Dig' mam niyang malaban sa tatalo ay hindi niya magawa. Mui kasama siya, at lasing pa. Baka iyon ang mahirapin kung siya'y lumaban. At natatwa siya sa kanyang kasama. Bale ba, e nagmaned-yaer pa bala ngaman iyon sa kanya. Kawawa naman kung makidiperasya.

Nang palakinin sila ng tatalo ay sumunod sila Bentot. Bahala na, ang nansuloob niya. Hindi pa sila kalalayo ay muling naglalita ang isang:

—Binibinyagan ka namin ng pagkakaatong makapag-asis ng iyonng mga kasalanan...

—Wala akong kasalanan —matalag na sagot kaagad ni Bentot.

—Sinungaling! —singhal ng may takip ang mukha.

—Pero kung wala ay wala! Hindi ka namin mapipilit na isagmo mo ang iyong kasalanan kung sawy ka! Pero huwag mong sabihin hindi ka namin bininyagan ng pagkakaatong maglinis ng konsensya sa oras na ito ng malalapit mo nang kamatayan!

Nakuyom ni Bentot ang kanyang mga balad. Dig'ibig na niyang birahan ng sun tok ang naglalita, dangat' muling naisip niya ang kanyang kasama.

Kawawa nga naman! Mararamay pa sa disgrasyat

Si Bentot, sa isang palikulang nilaban nila nina "Chiquito" at Benita Vidal sa bakuran ng LVN. Sino kaya ang walang suwerteng nagising bikitina ng kani- lang kalikutan?

MUNTIK NANG MALUNOD...

Ito'y nakatutuwang karanasan ng kinegigiliwan niyong artista . . .

—E, magtapan sa lakas ang hindi nagbabago ang tigas ng loob na sabi ni Bentot. —Ang bago talaga ang gagawin n'yo sa amin?

—Ikaw lang, hindi ang kasama mo. Ipakikita lang namin sa kanya ang gagawin namin sa 'yo! —sagot ng isa.

—Ano nga? —Tetepokin ka namin! Napaudot ng pagkabhag si Bentot.

—Pero alam mo kung paman'ong pagtepo't! —sabi naman ng isa pa. —Hindi ka namin babarilin. Hindi, sasakinin. Hindi papalula...

—Lulunurin ka namin! —dugtong ng may takip ang mukha, at marahang humalakok. —Mabuti na ang gawa at hindi kami makapag-iyon ng bakas! Makalligtas kami sa hustiya!

—Mga walanghiya kayo! —Kung gusto nyo e dainin

na lang natin sa lakas ang galit n'yo sa akin! Magmamano-mano tayo... isa-isa kaayo! —At akimang manununtok na si Bentot, dangat' naisip na naman ang kasama. Kawawa naman iyon!

Muli silang nagpatuloy ng paglakad. Nag-alpas na ang mga breso ni Bentot.

Naisip niyang kailangang kumilos siya habang maaga. Mahrap na nga namang matakop siya nans walang laban. Mabuti na ang mato-das nang nakikilaban, kung sakali. Pero naisip na naman niya ang kasama. Dalawa silang madidigrasya kung magpanting ang tenga ng tatalo sa gagawin niyang pokkipagpagsapa.

At lumaging na naman ang kanyang takip magpanting ang tenga ng tatalo sa gagawin niyang pokkipagpagsapa.

At lumaging na naman ang kanyang takip magpanting ang tenga ng tatalo sa gagawin niyang pokkipagpagsapa.

Nagtaka si Bentot nang umuna sa paglakad ang isa sa tatlong mukkabamang ita papunta sa isang bar.

Hindi nga siya nagkamall ng tantiya. Pumasok iyon sa bar matapos kawayan ang dalawang kasama. Napalungon si Bentot sa dalawang kasunod nila. At noon lamang niya nakilala ang isang nag-alis na pala ng takip na panyo sa mukha!

—Ikaw! Ano'ng ibig sabihin ulit?

Nagtawa ang tinukoy, na dili iba't si Pepe Corazon de Jesus.

—Hindi ba narinig mo na ang sinabi namin kanina? —ang wika. —Lulunurin ka namin, iyon sa loob ng bar!

Noon lamang naintindihan ni Bentot ang ginawang pagbibiro sa kanya.

—Talagang ikaw, o! Muntik mo na akong isubo sa alanganin! —ang usabi na lamang ni Bentot.

Ganito pala ang nangyari: kasama si Jose ng dalawang kaibigan, nang makitang palabas sa restawran 'sina Bentot. Dahil sa alam ng dalawa na kaibigan ni Jose si Bentot, sinabi ng isa na ipakilala raw sa kanila.

Mga tagabaha pala ni Bentot ang dalawa. At ang may pagpilyuhan din namang si Jose ay nakaisip magbiro.

Binulong sa dalawang kasama na sayayain nila sina Bentot na muling mag-iunaman para maging masarap ang kanilang pagkukuwentuhan.

At ang pagdadala sa bar kina Bentot ay dinaan ng mga nina Jose ng gayong pasaran ng pagbibiro.

—Buti na lang at inalala ko itong kaibigan ko, —natawag sabi ni Bentot nang nasa loob na sila ng bar. —Kung hindi, Atinina pa tayo nagkatopekan!

—Hindi naman mangyayari ang gayon, —natawag ring sagot ni Jose. —Kung masama na ang asta mo, e pakikilala mo ako agad!

Ayaw na sanang uminong serbasa sina Bentot pagka't nakatapos na sila. Ibig na niyang ihati sa bagay ang grogeang kaibigan. Nuhay ni Bentot ang isang nagagan pagka't nasa ng mga nans mag-iunang mayroon siyang sakim na "mapagbigay."

Ang nangyari, muntik na ngang malunod si Bentot. Ngunit' hindi sa ilog, hindi sa dagat, hindi sa "swimming pool" kundi sa mga bula ng serbasa! Hindi siya pinahiwalay 'ng dalawang (bagong) kakilala hanggang di sila maka-dalawang dose-nang bote.

Hatingbago na nang iwan nila ang bar. Marahang kinakanta pa ni Bentot ang "kumakaway ka pa, irog. . ."

Mayroon pa tungang masailala ni Bentot ang nangyayating iyon ay natalawa siya kahit nagisa. At kung napanoy siya sa kanilang estudyo ay hinhampag niya sa

pag-iinang muntik niya sa tagal! * * *

Sina Gloria Romero at Ric Rodrigo ay minsan pang magkakatambal sa "BE-LOVED" ng Sampaguita. Ang larawan sa itaas ay kuha sa naturang pelikula, sa isang tagpo ng pag-tibing ng dalawang bituin.

ibat ibang kulay sa puting-tabing ^{ni Eddie}

Ang pangkat ng **Madaling-araw** ng Sampaguita ay nag-lakbay noong isang linggo na patungong siyudad ng Bagyo upang simulan nang gawin doon ang nasabing pelikula. Kasama ng pangkat sina "Mommy Vera", Rosa Mia, Carlos Salazar, Amalia Fuentes, Juancho Gutierrez, Susan Roces, Romeo Vasquez, Tito Galla at Direktor Armando Garces.

Ang **Madaling-araw** ay buong-buong isasapellikula sa Bagyo, sa kulay na Estlman.

—00—

Dahil sa kaguluhang nagaganap sa Indonesya, ang pagasapellikula roon ng isa sa mga kasaysayan ng **Obra Maestra** ng People's Pictures na nakatakdang gawin sa Djakarta ay gawin sa Macao, ipinahayag ni Cirio H. Santiago.

May limang kasaysayan ang **Obra Maestra**. Ang dalawa ay nakatakdang gawin sa Maynila at sa Singapur. Ang isa'y nagsapellikula na sa Tokyo, sa pamamahala ni Teodorico C. Santos.

Ipinahayag din ni Cirio ang halak niyang pagtutong

sa Hongkong sa mga huling aray ng Marso, pagkatapos niyang gawin ang **Water Lily**. Makakasama niya sina Direktor Gerry de Leon, "Chat" Gallardo, Zaldy Zhorneck, Shirley Gorospe, Alicia Vergel, Cesar Ramirez, Edna Luna at Bob Soler.

—00—

Muntik nang madisgrasya si Mario Montenegro at si Jessie Baltazar ng LVN nang kinukunan ang isang tasepo ng **Rebelda**. Nasa kainitan noon ang siyuting na pina-mamahalaan ni Direktor Artemio Marquez. Sina Mario at Jessie ay mabilis na nangangabayo na hinahabol ng isang pangkat na pina-mumunuan ni Oscar Cesca. Sa isang pangyayaring din inaasahan, nadapa ang kabayo ni Mario at nasagasaan ng kabayo ni Jessie, kaya nahulog din ito. Ang pangkat na humahabol ay bahagya nang nakailat upang hindi masagasaan ang dalawang napaahamak.

Sa nangraring iyon ay nagtamo ng mga sugat at pasa ng katawan sina Mario at Jessie. Natigil ang siyu-

ting at kinailangang gumutuin ang dalawa.

—00—

May isang artistang babae na tinatawag na "sweet-heart" ng ilang manunulat at periodista. Ito'y si Letty Liboon ng LVN. Ganyan ang tawag nila kay Letty pagkat-labis nilang nakalugdan. Lubhang magiliw si Letty sa sinuman, palabiro at sa tuwi na'y may pasalubong na ngiti.

Ang sabi ng isang manunulat ukol sa puting-tabing: —Baka naman pag-lang, kaya ganyan si Letty.

—Hindi, —ang sagot ni MML ng LSM. —Kahit na bago, kung talagang malakihin at mapagmataas ang isang tao ay hindi mapagta-takan ng pagkukunwari. Si Letty ay sadyang "matamis" sa mula't mula pa. Li-kas na sa kanya ang kabaitan at pagiging magiliw sa kapuwa. At iyan ang isa sa mahahalagang puhunan niya sa pagpasok sa larangan ng ikapitong sining.

Nakikiisa kami sa tinuran ni MML. Ganyan din ang palagay namin kay Letty

Liboon, ang bituing mang-aawit ng LVN Pictures.

mang-kategorya ay ang **Ka-libre 45** ng Premiere.

—00—

Marami ang nananabik na malaman na ngayon pa-kung alin-aling mga pelikula ang pagpipilian sa mga pagkakaaloban ng mga gantimpala ng FAMAS. Nang sinusulat ito ay hindi pa malaman sapagkat hindi pa idinaroos ang huling pag-bobotohan para sa mga "kandidatong pelikula." Ngunit sa susunod na linggo ay malalaman na ang kinalabasan, at ilatathala namin.

Gayunman, ibubulong namin ang isang "tip" kabi-lang sa malalaka na "kandi-dato" na inasahang kukuha ng karangalan sa ano

—00—

Kaiba sa ginagawang pami-mil sa pagkakaalob ng gantimpala ng FAMAS, ang CSMA ay ipagkakaalob sa

Tila may kasalaya-siyang nakikita sina Tessie Quintana at Fernando Poe, Jr. sa tagpoing itang mapaganood sa isa sa anim na kasaysayan ng "OBRA MAESTRA" ng People's Pictures. Pina-mamahalaan ni Direktor Teodorico C. Santos, ang isa pang bituin sa kasaysayang ito ay si Eddie del Mar.

Ang batikang karakter-aktor na si Pedro Faustiano at ang tagpoing lukis na bituin ng Tamaraw, si Irene Worsell, sa isang madulang tagpo ng "MATIRA ANG MATIBAY" na matatag nang itanghal sa Center.

Ang kaakit-akit na si Cherito Solis, samentalag nag-sasanyang ng ballet bilang paghahanda sa isang pellikulang pagawin niya sa LVM. Ang pag-aral ni Cherito ng sayaw ay lalong nakapagpapanda sa kaniyang katawan, gaya ng pinatutunayan ng larawan.

mga taong may nagawang mga natatanging hakbang sa ngalan at kapakanan ng industriya ng pelikula.

— * 0 * —

Tahanang Ng...

KARUGTONG

Mabuti na lamang at impormal ang makabagong uri ng handan. Una sa lahat, nasa iyo ang pagpapasa ng bilang ng panauhinang anyayahan. Kung napakarami ang mga panauhin at di pangkaraniwan ang iyong ihahanda, maaring magsag kang lubha. Hindi masasistyanan ang iyong mga panauhin kung ikaw ay abiang-alaba, o kung lagi mong inalala ang ukol sa pagkain at paglilingkod at hindi mo sila magapukulan ng pansin.

Kung hindi kaya ang iyong mga panauhin sa pagkain, magbigay ng handaang tinatawag na "buffet." Subalit maghanda

ng sapat na maglilinghawang mga silya at mesa para sa mga panauhin. Nakasusuya, lalunglalo na para sa mga lalaki, ang kumain sa piling tulo ng pagkain na hawak o nasa kandingan lamang nila.

Kalkulahin kung magkano ang ibig mong gastahin, kung ilan ang mesa at silang kahalangin, ang katulong na mababayani o maupanahan mo at pagkarasy itala ang bilang na maari mong makayang anyayahan. Lalung mabuti kang may katulong, bagama't makakaabala sa iyo ang katulong na hindi marunong.

Ang pagkating idudulat sa mga panauhin ay dapat bigyan ng pansin. Kaya habang magsa ay itala ang menu ang talaan ng mga ihahanda. Ang maddalindang lutuling delata (mga produktong Libby's) ay malaki ang naitutulong sa mga makahagong punong-abala pagpakit maddaling naluluto ang mga ito.

... Sa **RADYO** at

TV

ni Gregorio F. Florencio

LUMAKI SA TANGHALAN

Natatandaan pa latin ang pangalang Hermogenes Ilagan ng sarzuwelang Tagalog; Kilalang-kilala natin ang pangalang Gerry de Leon sa larangan ng animong gumagalaw. Hindi pa rin malilitan ang marami ang pangalang Casiana de Leon ng mga sarzuwela rin noong araw. Noong bago magkaldagna, noong panahon ng Parlatan Pictures, ay nakilala naman sa pelikula ang Edo Nagali bilang isang aktor.

Ang apat na pangalang iyo ay may mahalagang kaugayyan sa isang pangalaeng kilala ngayon sa larangan ng radyo; kay Eddie Ilagan. Si Hermogenes Ilagan ay ama ni Eddie; Si Gerry De Leon (gumamit ng apelyido ng konilang ina) ay kapatid naman niya; si Casiana de Leon ay kanyang ina; at ang Edo Nagali ay isang pangalang ginamit ni Eddie sa kanyang mga pelikula noong pasceftime.

Sa mga di pa nakaalam, si Eddie ang sumusulat ng "Mr. & Mrs." (gumaganap din siya rito); siya ang direktor ng mga dulang "Alaalang Bani" at "Kulang Sa Pilo" at palagiing gumaganap din siya sa "Tayo Naman". Nagpo-produce din si Eddie.

Nakita namin kung paano magdirige sa radyo si Eddie at ito'y nabatay namin sa nabangit niya sa pakikipanayam namin sa kanya. Anya: "Maliti pa akong bata'y gumaganap na oko sa entablado. Ang tuto, kaming magkapatang ay halos sa entablado nagsilaki. At noong mga sanggol pa Jang kami'y may nagsasabing may mga duyan kami sa bektetege ng entabladoing pinagtataghalan ng aming ama't ina."

E. Ilagan

PATULOG ANG TAGUMPAY

Sa mga palatuntunan ni Lily Mirafloz: ng DPZI, basta bumahangit siya ng anumang pangalang pumapasok sa kanyang isip. Ang mga pangalang ito'y iniluugnay niya sa mga pang-araw-araw na takbo ng buhay gaya ng pagising at pagpasok sa eskuwela ng isang bata o sa isang maraming liham buhat sa mga ina ng tahanan o mga babang ikinala na nanggapatunay na natuloy niya nang tiyak ang mga iyon nang sabihin niya sa kanyang palatuntunan ang gayon at ganito. May mga ina pang naggapasalamat na dahil sa pagkakatukoy ni Lily sa pangalan ng anak niyon ay natulungan niya nang malaki.

Unang nakilala bilang mang-awit sa pangalang Angelina Taban (nahilingan sa siya noon ng Pang. Quezon na ulitin ang pagkakaawit niya na "Sa Kabakuran") at naging artista pa rin sa pelikula, masasabing tagumpay si Lily ngayon sa radyo lalo't iisipin ang kanyang popularidad. Ngunit sa kabila niya ay may pang-arap pa rin siya sa ngayon: makarating sa daigdig ng telebisyon; magkaroon ng isang matatag na negosyo at magkaroon ng pagkakaatong makapag-ukol ng panahon sa pagkakaawangga.

Lily

SI EDDIE ILARDE SA ISANG ORAS NA "AMORITIS"

ARAW-ARAW ay nararagdagan pa ang taga-subyabay ni Eddie Ilarde sa kanyang palatuntunan "Kahapon Lamang" na isinasahimpapawid ng CBN sa himpiling DXDL mula Lunes hanggang Sabado tuwing ika-2:00 — ika-3:00 n.h. Parami nang parami ang mga liham na tinatangag para sa kanyang palatuntunang ito.

Sa "Kabapon Lamang" ay bumabasa si Eddie ng mga liham na ipinadadala ng mga tagapakinang na naglahad ng kanilang mga naging karanasan sa pagbig pagkatapos ay magpapatugon sa iyo ng isang awitin o tugtuging may kaugayyan sa nilalaman ng sulat na iyon. Ang mga liham na tinatangag ni Eddie ay nagbubuhad di lamang sa mga kabataan kundi maging sa matatanda rin.

Ang Tuwing Sabado lampok pa rin sa "Kabapon Lamang" ang isang 15-minutong dula ng pagbig-bilay sa isang liham na napili.

E. Ilarde

"REYNA NG VICKS"—Natalangang Karanasan

Sa palatuntunang "Reyna ng Vicks", marami ang tinatnang ni Cris de Vera ng ganito: Ang ano natatangi niyong karanasan? Nang makatagpo namin si Cris sa kanya naman sa ikinatnang iyon. Ang kanyang sagot: "Ang pagiging ewece ng "Reyna ng Vicks" ang pinakadakilang karanasan sa buhay ko sa radyo. Dito'y kinalaligtang maging malawak ang iyong pagkukuro upang maakuwasa sa napakarani: at iba't ibang suliraning idinudulog ng mga kalabok. Kinalaligtang din dito ang katinigan ng iyong pag-iisip upang lagi kang maging matapat at wasto sa pagkilala sa katauhan ng isang kalahok.

Dapat ding gumamit ka ng "katalangan" ngunit di masagayang mga salita upang ang isang kalahok na pinanararawan ng sugat na kanyang puso ay masalawa mo, ngunit sa sandali ring yaon o sa pangungusap mo ring yaon ay hinihingi ring pagkakaataon ang magingormal ka nang sa gayo'y mayyon ka sa pagluha ng iyong kausap. At dito, ang bahagyang pakakamali mo'y mangunguhayan ng panamakit ng damdamin ng may-damdamin; kaya sa iyong mga pagtatanong ay lalo't higit sa kailangan ang pagiging malapit ng iyong kaloban at matapat na pakikiramay sa iyong kinalakapanayan.

"Ngunit," patuloy ni Cris, "ang walang kapanatyan sa kasiyahan ay madarama mo sa sandaling ang iyong kausap na lumuha ay nahango sa paghihirap ng kanyang kalingob malapos mong magpapayuhan at naligtas siya sa isang uri ng pagdurusa."

Napilitan kaming tatanin ang paglalaman kay "Biting Cris" nang may lumagit na dalawang lalaki sa kanya. Ang unang himbuing ng lulong na mapasok sa trabaho at ang ikalawa'y kumunsula sa kanya ng pagbigkis ng ilang salitang Pranses.

Cris

marila
zobel
ng LVN
pictures